

Høringsnotat forslag til Lov om endringer i lov om miljøvern på Svalbard 15. juni 2001 nr.79 (svalbardmiljøloven)

Innhold:

1. Innledning.....	3
2. Bakgrunn og behov for lov- og forskriftsendringer.....	3
2.1 Regjeringens mål for forvaltningen av Svalbards natur- og kulturmiljø.....	3
2.2 Utvikling av bosetningene på Svalbard, særlig i Longyearbyen.....	4
2.3 Departementets arbeid med lovforslaget.....	5
3. Forholdet til andre lover og forskrifter.....	6
4. Forholdet til Svalbardtraktaten.....	6
5. Departementets forslag til lovendringer på naturforvaltningsområdet svalbardmiljøloven kap. I, III, IV, VII.....	7
5.1 Kap. I. Innledende bestemmelser - § 1 lovens formål.....	7
5.2 Kap. III. Verneområder - § 16 nasjonalparker.....	7
5.3 Kap. IV. Flora og fauna - § § 23, 26, 27 utsetting og flytting av organismer mv.....	7
5.4 Kap. IV. Flora og fauna – ny § 30 a sikring mot isbjørnangrep.....	9
5.5 Kap. IV. Flora og fauna - § 32 retten til høsting.....	10
5.6. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 57 første ledd Inngrep i landskap og krav om tillatelse for innretninger som ikke er faste til grunnen.....	11
5.7. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet – § 77 Utrykning og oppsyn.....	12
5.8. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 80, § 81, § 82 og § 83 Myndighet til å fastsette forskrifter om motorferdsel.....	14
5.9 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - ny § 82 a – Tungoljeforbud i Svalbards territorialfarvann.....	15
5.10 Kap. IV og Kap. VII - § 32 og § 78 - Gebyr for jakt og fiskekort mv. og gebyr for Tilreisende.....	19
6. Departementets forslag til lovendringer på forurensingsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, VII, VIII.....	19
6.1 Kap. I Innledende bestemmelser - § 3 Definisjonen av forurensing.....	19
6.2 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet – ny § 63 a Forholdet til eldre Virksomheter.....	20
6.3. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 68 Dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale.....	20
6.4. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 70 Akutt forurensning – beredskap og varsling.....	21
6.5. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 71 Avfall.....	22
6.6. Kap. VIII. Tilsyn - § 92 Gebyr for kontroll.....	23

7. Departementets forslag til lovendringer på arealplanleggingsområdet kap. VI og VII.....	24
7.1 Kap. VI. Arealplanlegging i planområdene - § 50 Utarbeidelse av arealplan.....	24
7.2 Kap. VI. Arealplanlegging i planområdene - § 50 fjerde ledd Innsigelse.....	24
7.3 Kap. VI. Arealplanlegging i planområdene - § 53 Arealplanens virkninger.....	26
7.4 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58, tredje ledd bokstav c Virksomhet i planområder med godkjent plan.....	26
7.5 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58 fjerde ledd Virksomhet i strid med utfyllende bestemmelser i planen.....	28
7.6 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet – Særskilt konsekvensutredning - § 59 første ledd bokstav b.....	28
8. Departementets forslag til lovendringer på kulturminneområdet i Svalbardmiljøloven kap. I, V, VII og IX.....	29
8.1 Kap. I. Innledende bestemmelser - § 3 bokstav f definisjon av kulturminne.....	29
8.2 Kap. III. Verneområder - § 19 kulturmiljøområder.....	30
8.3 Kap. V. Kulturminner - § 39 første ledd bokstav a og b - fredete kulturminner.....	30
8.4 Kap. V. Kulturminner - § 39 annet ledd - levninger etter mennesker og dyr.....	30
8.5 Kap. V. Kulturminner - § 39 tredje ledd - hvilke kulturminner har sikringszone...31	31
8.6 Kap. V. Kulturminner - § 39 tredje ledd - myndighet til å fastsette endret Sikringszone.....	31
8.7 Kap. V. Kulturminner - § 39 - spørsmål om fredningens omfang.....	32
8.8 Kap. V. Kulturminner - § 39 nytt fjerde ledd - hjemmel til områdefredning.....	33
8.9 Kap. V. Kulturminner - § 42 første ledd - innholdet av automatisk fredning.....	33
8.10 Kap. V. Kulturminner - § 42 annet ledd - forbudet mot telting.....	34
8.11 Kap. V. Kulturminner - § 44 - dispensasjon, jf. § 22 og § 57 første ledd bokstav d.....	34
8.12 Kap. V. Kulturminner - § 45 Undersøkelser.....	36
8.13 Kap. V. Kulturminner - § 45 Skjøtsel og vedlikehold.....	36
8.14 Kap. IX. Håndheving og sanksjoner - § 98 Svalbards miljøvernfond.....	36
9. Departementets forslag til lovendringer i svalbardmiljøloven kap. IX Håndheving og sanksjoner.....	38
9.1 § 94 Eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.....	38
9.2 Ny § 96 a Overtredelsesgebyr.....	40
10. Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget til lovendringer.....	41
11. Ikrafttredelse.....	45
12. Forslag til Lov om endringer i lov om miljøvern på Svalbard 15. juni 2001 nr.79 (svalbardmiljøloven).....	45
13. Forslag til endringsforskrifter.....	53

1. Innledning

Man ser i dag flere utviklingstrekk som kan komme til å stille miljøvernet på Svalbard overfor store utfordringer. Dette gjelder blant annet klimaendringer, økende ferdsel og muligheter for endringer i aktivitetsbildet som følge av et varmere klima og at de arktiske havområdene blir mer tilgjengelige. Også utviklingen i bosettingene kan representere en utfordring i miljøsammenheng.

Svalbardmiljøloven er det viktigste virkemidlet for å sikre at tilstedeværelse og aktivitet er innenfor de rammer hensynet til Svalbards særegne villmarksnatur setter.

Svalbardmiljøloven er i stor grad en rammelov som trekker opp hovedprinsipper for forvaltningen av miljøet på øygruppen, og det er gitt en rekke forskrifter som utfyller den. Loven har som formål å opprettholde et tilnærmet urørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, landskapselementer, flora, fauna og kulturminner. Innenfor denne rammen gir loven rom for miljøforsvarlig bosetting, forskning og næringsdrift.

Svalbardmiljøloven med forskrifter regulerer de fleste områder innenfor miljøvernet på Svalbard, som områdevern, naturinngrep og ferdsel, vern av kulturminner, arealplanlegging i bosettingene, lokal forurensning og avfall, samt jakt og fiske.

Miljøverndepartementet har i lengre tid arbeidet med å kartlegge om det er behov for å endre svalbardmiljøloven med forskrifter. Etter at svalbardmiljøloven nå har virket i 8 år, viser erfaringene med loven så langt er at den i hovedsak ivaretar behovet for en helhetlig og langsiktig forvaltning av øygruppen på en god måte. Hovedprinsippene i loven ligger derfor fast. Man har likevel gjennom forvaltning av loven og forskriftene funnet behov for å gjøre noen endringer og justeringer i loven og deler av forskriftverket. Miljøverndepartementet legger derfor i dette høringsnotatet fram forslag om endringer i svalbardmiljøloven. Det blir også gjort framlegg om enkelte forskriftsendringer i deler av forskriftsverket til loven som er en nødvendig følge av lovendringsforslaget.

Miljøverndepartementet tar sikte på å legge fram et forslag til endringslov for Stortinget våren 2011 slik at loven kan trå i kraft i juli 2011, evt. 1. januar 2012.

Miljøverndepartementet vil utrede videre forslag til endringer i svalbardmiljøloven som innebærer at skjeletter av fortidsøglere og andre geologiske forekomster blir fredet. Departementet vil samtidig fortsette arbeidet med justeringer av forskriftsverket, og tar sikte på å sende et felles høringsnotat med forslag til endringer i forskriftsverket på høring på et senere tidspunkt.

2. Bakgrunn og behov for lov- og forskriftsendringer

2.1 Regjeringens mål for forvaltningen av Svalbards natur- og kulturmiljø

Svalbard er i hovedsak fremdeles et stort, sammenhengende villmarksområde. Ca. 65 pst. av Svalbards landområder og ca. 87 pst. av territorialfarvannet er i dag fredet

som naturreservater og nasjonalparker. De tilnærmet uberørte naturområdene har stor egenverdi, og er viktige for bevaring av det sårbare biologiske mangfoldet som finnes her. Samtidig har områdene stor verdi som kilde til kunnskap og naturopplevelse. Uberørt natur er blitt sjeldnere i verdenssammenheng, og den globale oppvarmingen gjør svalbardnaturen mer sårbar. Den uberørte naturen på Svalbard har blitt viktigere som kilde til kunnskap om klimaendringer og miljø.

Regjeringen mener Svalbard har en internasjonalt viktig og verdifull natur- og kulturarv som Norge har et særskilt ansvar for å bevare. Beskyttelse av naturmiljøet har også grunnlag i Svalbardtraktaten, som har bestemmelser om ivaretagelse av Svalbards naturmiljø. Veksten i reiselivet og annen ferdsel samt forskning og utdanning har også ført til at villmarksnaturen og kulturminnene i dag framstår enda tydeligere som et viktig, men sårbart grunnlag for disse næringene.

I St. meld. Nr. 22 Svalbard (2008-2009) legger regjeringen følgende hovedmålsettinger til grunn for miljøvernet på Svalbard som setter rammene for all virksomhet på øygruppen:

- Svalbard skal på bakgrunn av sin internasjonalt viktige natur- og kulturarv være et av verdens best forvaltede villmarksområder.
- Innenfor de rammer traktats- og suverenitetsmessige hensyn setter, skal miljøhensyn veie tyngst ved konflikt mellom miljøvern og andre interesser.
- Omfanget av villmarkspregede områder skal opprettholdes.
- Flora, fauna og verneverdige kulturminner skal bevares tilnærmet uberørt, og de naturlige økologiske prosessene og det biologiske mangfoldet skal få utvikle seg tilnærmet upåvirket av aktivitet på Svalbard.
- Det skal finnes store, og i det vesentlige urørte naturområder på Svalbard som dekker behovet for referanseområder for klima- og miljøforskning.
- Mulighetene for å oppleve Svalbards natur uforstyrret av motorisert ferdsel og støy skal ivaretas, også i områder som er lett tilgjengelige fra bosettingene.

2.2 Utvikling av bosettingene på Svalbard, særlig i Longyearbyen

Siden svalbardmiljøloven tok til å gjelde i 2002, har det skjedd en utvikling i bosettingene på Svalbard. Bosettingene på Svalbard har svært ulik karakter, men særlig Longyearbyen og Svea har vokst betydelig de senere år. Ifølge befolkningsregisteret var det om lag 2 570 personer bosatt på Svalbard per 1.1.2009. I de norske bosettingene, Longyearbyen og Ny-Ålesund, var det registrert 2 085 fastboende. 1 215 menn og 873 kvinner. Utenom de norske bosettingene bor om lag 470 personer i den russiske bosettingen Barentsburg. I Hornsund, sør på Spitsbergen, ligger en polsk forskningsstasjon, bemannet med ca. 10 personer. Økt aktivitet og befolkning kan påvirke miljøet både gjennom utvidelser av bebyggelse og infrastruktur, større ferdsel, mer jakt og fiske i omkringliggende områder, og økende utslipp og produksjon av avfall. I tillegg vil energibruk, transport og utslippene av klimagasser som følge av dette kunne øke.

Longyearbyen har i de senere år fortsatt å utvikle seg i retning av å likne en fastlandskommune, og har konsolidert seg som et moderne familiesamfunn med godt utbygd offentlig infrastruktur og et generelt godt tjenestetilbud. Byggeaktiviteten i Longyearbyen har økt, og det er etterspørsel etter nye arealer, særlig til boliger, forskning, undervisning og næringsvirksomhet. Da dagens bebyggelse har utviklet seg i nær sammenheng med den historiske kjernen, kan det forekomme konflikt mellom vern av kulturminnene og videreutvikling av bosettingen. Arealplanen for Longyearbyen har vært under rullering, og ny arealplan ble vedtatt i desember 2009.

Samme år som svalbardmiljøloven tok til å gjelde, ble det innført lokaldemokrati i Longyearbyen ved at det folkevalgte organet Longyearbyen lokalstyre (LL) trådte i funksjon. LL er i hovedsak organisert og regulert som en kommune. Gjennom svalbardloven, svalbardmiljøloven og andre lover og forskrifter er LL tillagt en rekke oppgaver. Det omfatter bl.a. samfunns- og arealplanlegging, kart- og delingsforretninger, byggesaksbehandling, vei, vann og avløp, renovasjon, energiforsyning og havnetjeneste m.m.

2.3 Departementets arbeid med lovforslaget

Regelarbeid er en kontinuerlig prosess som ikke kan ansees avsluttet selv om en lov er vedtatt og trådt i kraft. Det har derfor vært Miljøverndepartementets oppfatning at man skulle foreta en evaluering av svalbardmiljøloven etter at den har virket en stund, for å se om loven faktisk virker i henhold til sine formål. Miljøverndepartementet har arbeidet med å kartlegge om det er behov for å endre svalbardmiljøloven med forskrifter.

Arbeidet startet opp med et erfaringsseminar 25. november 2003 der Miljøverndepartementet, underliggende direktorater og Sysselmannen deltok. Miljøverndepartementet hadde 14.-15. desember 2005 møter med Sysselmannen og Longyearbyen lokalstyre på Svalbard for å få høre om deres erfaring med svalbardmiljøloven og praktiseringen av denne. Det ble holdt tilsvarende møter med Direktoratet for naturforvaltning 13. oktober 2006, Riksantikvaren 16. mai 2006 og Statens forurensningstilsyn 10. mai 2006 for å kartlegge de erfaringer direktoratene hadde gjort ved praktisering av svalbardmiljøloven. Kartleggingen viste at det er behov for å gjøre endringer både i svalbardmiljøloven og i forskriftsverket.

Selve revisjonsarbeidet har blitt ledet og koordinert av Miljøverndepartementet, og direktoratene fikk i brev av 29. februar 2008 i oppdrag å utarbeide grunngitte forslag til departementet til eventuelle lov og forskriftsendringer på deres fagområde. Oppdraget omfattet også en vurdering av arbeidsdelingen som følger av Instruks for miljøvernforvaltningen på Svalbard fastsatt av Miljøverndepartementet i februar 2004. Sysselmannen har bistått direktoratene i utarbeidelsen av forslag til lov- og forskriftsendringer. Det ble holdt et oppstartsmøte med direktoratene og Sysselmannen 28. januar 2008.

Direktoratet for naturforvaltning la fram sine lovendringsforslag i brev av 1. desember 2008. Statens forurensningstilsyn sendte over sine forslag til endringer i svalbardmiljøloven i brev av 8. desember 2008, og forslag til endringer i forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall på Svalbard i brev av 7. juli 2009. Riksantikvarens forslag til lovendringer ble oversendt departementet i brev av 5. november 2008.

Saken ble behandlet av Det interdepartementale polarutvalget 14. april 2010.

3. Forholdet til andre lover og forskrifter

Siden svalbardmiljøloven trådte i kraft, har det vært et økende behov for innføring av nye lover og regler for Svalbard. Bakgrunnen for dette er bl.a. at Longyearbyen det siste tiåret har utviklet seg i retning av å likne et fastlandssamfunn kombinert med Norges stadig mer omfattende folkerettslige forpliktelser generelt. Når det gjelder lover som er relevante på miljøområdet, er det særlig havne- og farvannsloven samt skipssikkerhetsloven som er verdt å nevne.

Lov 17. april 2009 nr. 19 om havner og farvann gjelder i farvannene ved Svalbard med de tilpassninger som følger av forskrift om havner og farvann på Svalbard av 30. desember 2009 nr. 1846. Forskriften etablerer det samme juridiske rammeverket på Svalbard som på fastlandet for regulering av og tilrettelegging for sikker sjøtrafikk.

Lov om skipssikkerhet nr. 9 av 16. februar 2007 (skipssikkerhetsloven) trådte i kraft 1. juli 2007. For norske skip kommer loven til anvendelse uansett hvor de befinner seg, herunder ved Svalbard og Jan Mayen.

Den nye skipssikkerhetsloven med et omfattende forskriftsverk er gitt anvendelse innenfor norsk territorialfarvann ved Svalbard, med enkelte tilpasninger. Dette innebærer at lovgivningen også er gitt anvendelse for utenlandske skip. Myndigheten etter regelverket, herunder til å utføre havnestatskontroll med utenlandske skip, er lagt til Sjøfartsdirektoratet.

4. Forholdet til Svalbardtraktaten

Svalbardtraktaten av 1920 anerkjenner norsk suverenitet over Svalbard. Traktatens artikkel 2 bekrefter Norges rett og langt på vei også plikt til å sørge for å verne naturen på Svalbard. Bestemmelsen må dessuten sees på som en særlig henstilling fra traktatpartene om vern av naturen på Svalbard. Traktaten er ikke til hinder for at den virksomhet som drives er underlagt norsk regulering og kontroll. Det er like rett til visse typer virksomheter traktaten sikrer traktatpartene. I kraft av suvereniteten kan Norge regulere adgangen til å utøve også de typer virksomhet som er omtalt i traktaten.

5. Departementets forslag til lovendringer på naturforvaltningsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, III, IV, VII

5.1 Kap. I Innledende bestemmelser - § 1 Lovens formål

5.1.1 Bakgrunn

Lovens formål er å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard, herunder Svalbards "landskapselementer". Formuleringen har i noen tilfeller skapt tvil for miljøforvaltningen ved praktiseringen av loven, og spørsmålet har vært om man bare har ment å opprettholde de enkelte landskapselementene, eller landskapet som helhet.

5.1.2 Departementets merknader og forslag

Departementet viser til Ot. prp. nr. 38 (2000-2001) der det fremgår at man med landskapselementer har ment "landskapet med prosesser som har påvirket eller forstøtt påvirker det". Begrepet landskap blir også brukt flere andre steder i svalbardmiljøloven, for eksempel i § 16 om nasjonalparker. Disse momentene taler for at det er landskapet som helhet man ønsker å bevare. Departementet mener derfor det gir en bedre sammenheng i lovverket å endre ordlyden i lovens formålsbestemmelse fra "landskapselementer" til "landskap". På denne måten unngår man også uklarheter, og har lik begrepsbruk som i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldsloven) 19. juni 2009 der begrepet landskap er benyttet.

5.2 Kap. III. Verneområder - § 16 nasjonalparker

5.2.1 Bakgrunn

Det fremgår av § 16 annet ledd at ingen varig påvirkning av kulturminner skal finne sted i nasjonalparker. Nasjonalparker opprettes for å verne naturmiljøet, men også kulturminner som ligger i nasjonalparker skal ha et særskilt vern, jf. § 16 annet ledd første punktum. Likevel er ikke kulturminner nevnt i § 16 annet ledd annet punktum som eksempler på verdier som skal sikres beskyttelse, og dette har i noen tilfelle skapt uklarheter ved forvaltningen av bestemmelsen.

5.2.2. Departementets merknader og forslag

Departementet viser til at det ut i fra sammenhengen i § 16 bør klart fremgå at også kulturminner skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensning osv. Det foreslås at dette presiseres ved at kulturminner tilføyes i listen over elementer som skal vernes i § 16 annet ledd annet punktum. Det må da også tilføyes "som kan påvirke eller forstyrre naturmiljø eller kulturminner" i samme punktum.

5.3 Kap. IV. Flora og fauna - § 27 Utsetting og flytting av organismer mv., jf. § 23 og § 26

5.3.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 27 regulerer utsetting og flytting av flora og fauna, samt kultiveringstiltak for røye, mens § 26 gjelder innførsel av flora og fauna. Det er fra

miljøvernforvaltningen tatt opp spørsmålet om ikke utsetting, flytting og kultivering på andre arter også bør omfattes av forbudet.

5.3.2. Departementets merknader og forslag

Departementet mener generelt at det for regulering av utsetting, flytting og kultivering bør fastsettes felles prinsipper for alle typer organismer, inkludert saltvannsfisk, krepsdyr og sjøpattedyr som ikke er stedeegne på Svalbard. For å oppnå denne målsettingen, må man foreta en justering av § 23 som regulerer flora og fauna kapittelets virkeområde. Bakgrunnen for unntaket i § 23 var i utgangspunktet at fiske etter saltvannsfisk og fangst av sjøpattedyr skulle reguleres i samsvar med prinsippet om bærekraftig høsting, og ikke det strengere fredningsprinsippet i svalbardmiljøloven. Den foreslåtte endringen berører ikke høsting av artene, og departementet mener at på bakgrunn av de høye miljømål som gjelder for Svalbard, bør utsettings- oppdretts- og kultiveringstiltak for alle arter være underlagt krav om tillatelse. Slike tiltak kan få store konsekvenser i forhold til spredning og utbredelse av arter og for endringer i populasjoners genetik. Departementet foreslår derfor at § 27 skal gjelde alle typer flora og fauna.

Departementet mener at de hensyn som er nevnt ovenfor, også gjør seg gjeldende i forhold til § 26 som regulerer innførsel og utførsel av vill flora og fauna til og fra Svalbard. På grunn av unntaket i § 23 i forhold til saltvannsfisk, krepsdyr og sjøpattedyr som ikke er stedeegne på Svalbard har man ikke mulighet for å regulere innførsel og utførsel av disse artene. I tillegg skaper det problemer i forhold til Washington konvensjonen av 1973 om internasjonal handel med truede arter (CITES regelverket) som også gjelder for Svalbard og som er hjemlet i § 26. Departementet foreslår derfor at § 26 omfatter samtlige arter av vill flora og fauna. I tillegg bør henvisningen i § 26 annet ledd til første ledd i forhold til innførsel sløyfes, fordi den ser ut til å begrense forskriftshjemmelen vedrørende innførsel til kun å omfatte levende eksemplarer av arter som kan etablere seg i vill tilstand på Svalbard. Ordlyden i gjeldende § 26 annet ledd foreslås erstattet med tilsvarende ordlyd som i naturmangfoldlovens § 26.

Når det gjelder flytting av organismer, forbyr § 27 bokstav b flytting av stedeegne arter til et annet område hvor denne arten ikke finnes naturlig. Det kan knytte seg usikkerhet til hvordan et område skal avgrenses i forhold til hvor en art befinner seg naturlig. I dag er det store miljømessige variasjoner innen Svalbard, blant annet med en markert gradient mellom det sterkt Atlanterhavspåvirkede Vest-Spitsbergen og det langt mer arktiske naturmiljøet øst i øygruppen. Flytting av arter på tvers av naturgitte gradienter vil være klart i strid med de høye miljømål som er satt for Svalbard, og kunne medføre uønsket introduksjon/spredning av arter og dermed menneskeskapte endringer i miljøtilstanden. Tilsvarende vil forventede klimaendringer trolig medføre endrete miljøbetingelser, som igjen øker sannsynligheten for at nye arter kan etablere seg ved bl.a. menneskelig spredning innen øygruppen. Det er derfor hensiktsmessig at flytting krever tillatelse fra miljøvernmyndigheten uavhengig av om de flyttes innenfor et begrenset område, eller til andre steder på Svalbard. Et generelt forbud mot flytting innebærer at bestemmelsen vil bli strengere enn i dag, men reglene blir lettere å

håndheve. En slik endring i bestemmelsen innebærer også forbud mot flytting av arter innenfor det området de finnes fra før, samt flytting som ikke skjer som ledd i kultivering.

Departementet mener på bakgrunn av det som er sagt ovenfor at også all utsetting av arter bør være søknadspliktig, også utsetting av arter som finnes naturlig på Svalbard fra før. Når det gjelder kultivering, kan det være aktuelt med kultivering også av andre arter enn røye. Laks og pukkellaks er anadrome arter som finnes på Svalbard, og oppdrett eller utsetting av disse artene rammes ikke av gjeldende regelverk. Det samme gjelder annen akvakultur basert på arter som naturlig opptrer i Svalbards farvann. Departementet mener forbudet mot kultiveringstiltak for røye også bør omfatte andre akvatiske organismer. Selv om kultiveringstiltak på Svalbard i dag trolig er mest aktuelt for fisk, kan det tenkes at det i fremtiden kan bli interesse for kultivering også av andre arter. Alle former for kultivering bidrar til å endre en populasjons genetikkk ved at det velges ut et fåtall stamorganismer som det avles nye avkom av, uten at avkommet utsettes for naturlig seleksjon. Kun en generasjon i oppdrett/kultivering har vist seg å endre genetikken i fiskepopulasjoner, og det samme antas å gjelde også for de fleste andre arter av flora og fauna som utsettes for oppdrett eller kultivering. Dersom man sammenligner med erfaringer fra annen oppdrett, vil for eksempel oppdrett av en art som Svalbardrype kunne medføre stor parasittbelastning og økt sykdomsrisiko. Dette vil også gjelde ved kultivering/oppdrett av andre terrestre arter. Departementet mener derfor at § 27 bør regulere kultivering av alle arter.

5.4 Kap. IV. Flora og fauna – Ny § 30 a sikring mot isbjørnangrep

5.4.1. Krav om isbjørnsikring utenom leiropphold – bakgrunn

I forskrift 27. juni 2002 nr. 731 om leiropphold på Svalbard er det i kap. IV gitt bestemmelser om isbjørnsikring. Forskriften gjelder enhver som gjennomfører telting eller leiropphold på Svalbard. Kravet til isbjørnsikring omfatter å skaffe seg informasjon om nødvendige tiltak for å kunne unngå og kunne avverge angrep fra isbjørn uten å skade eller avlive dyret og iverksetting av nødvendige tiltak for å unngå og å avverge angrep. Sysselmannen foreslår at næringsmessige aktører og forskere som baserer sin virksomhet og aktivitet i felt også pålegges et ansvar for isbjørnsikring. Dette kan f.eks. gjelde turoperatører og anleggsarbeidere.

5.4.2 Departementets merknader og forslag

Selv om de fleste som opptrer ute i felt normalt sikrer seg mot angrep fra isbjørn, mener departementet det er viktig at alle som er ute i felt har en plikt til å sikre seg mot isbjørnangrep. Departementet har vurdert om en slik regel bør tas inn i svalbardmiljøloven eller for eks. i turistforskriften. Departementet vurderer det slik at en påbudsbestemmelse i svalbardmiljøloven vil være mest naturlig, og da i forlengelsen av bestemmelsene om fredning og forstyrrelse av dyrelivet. For å ha muligheten til å fastsette mer detaljert regler om isbjørnsikring, mener departementet at man i påbudsbestemmelsen bør gi Sysselmannen hjemmel til å fastsette nærmere bestemmelser i forskrift. Departementet foreslår en bestemmelse om isbjørnsikring som ny § 30a.

5.5 Kap. IV. Flora og fauna - § 32 retten til høsting

5.5.1 Bakgrunn – hjemmel for sanksjoner ved utelatt rapportering

I høstingsforskriften 24. juni 2002 nr. 712 er det i § 12 fastsatt at alle som driver høsting eller sanking av egg på Svalbard plikter å rapportere resultatet til Sysselmannen innen 10 dager etter utløpet av jakt-, fangst- eller fiskekortets gyldighetstid.

Sysselmannen har i lengre tid hatt problemer med å få inn rapporter til rett tid. Da høstingsforskriften ble endret i 2008 ble det derfor satt inn et nytt ledd i § 12 og § 13 om at rapportering i henhold til disse bestemmelsene er et vilkår for tildeling av jakt-, fangst- og fiskekort og tillatelse til jakt og fiske i påfølgende sesong.

5.5.2 Departementets merknader og forslag

Disse bestemmelsene er fastsatt med hjemmel i svalbardmiljøloven § 32 hvor det i første ledd fremgår at departementet ved forskrift kan gi nærmere regler om vilkår for høsting. Departementet ønsker av hensyn til brukerne at kravet om rapportering og mulige konsekvenser av en manglende rapportering også fremgår klart av lovbestemmelsene som regulerer høsting og ikke bare av forskriften. Det vil i større grad synliggjøre for offentligheten viktigheten av å overholde rapporteringsplikten. Departementet foreslår at det fremgår i et nytt femte ledd i § 32 i loven at Sysselmannen kan gi sanksjoner når det ikke er rapportert etter fiske og jakt.

5.5.3 Særregel om fangstfolk - § 32, fjerde ledd

5.5.3.1 Bakgrunn

Fangstmannsvirksomhet er hjemlet både i svalbardloven og svalbardmiljøloven. Svalbardmiljøloven har kun én bestemmelse som omhandler fangstfolk særskilt. Det er § 32 fjerde ledd som gir Sysselmannen mulighet til å gi overvintrende fangstfolk med tilhold i fangsthytte enerett til høsting innen et avgrenset område og tidsrom. Før slik enerett gis, skal Sysselmannen kunngjøre adgangen til å søke enerett innen en viss frist.

I dag bor det fangstfolk på fem stasjoner på øygruppen: Akseløya i van Mijenfjorden, Kapp Wijk i Isfjorden, Farmhamna i Forlandsundet, Austfjordneset i Wijdefjorden og Mushamna i Woodfjorden. Den tradisjonelle fangstvirksomheten med overvintring er i utvikling. Sysselmannen opplyser at det per i dag kun er de som er på fangststasjonene Kapp Wijk og Austfjordneset som kan sies å drive fangstvirksomhet etter den opprinnelige modellen.

Gjeldende praksis knyttet til fangstmenn fremgår av forskrift om lokal regulering av jakt på svalbardrype og svalbardrein og av vedtak fattet av Sysselmannen der det er gjort unntak fra flere av bestemmelsene i svalbardmiljøloven og høstingsforskriften. Disse unntakene er trolig gjort i medhold av svalbardmiljøloven § 37 som gir Sysselmannen myndighet til å gjøre unntak fra bestemmelsene i kapittel IV om flora og fauna når "helt særlige grunner foreligger".

5.5.3.2 Departementets merknader og forslag

Departementet mener det er viktig å ta vare på fangstradisjonen, og ønsker å videreføre grunntrekkene i dagens fangstmansordning. Det er likevel viktig å understreke at all høsting på Svalbard skal være i samsvar med målet om en begrenset beskatning uten å påvirke bestandsstrukturen i enkeltpopulasjoner.

Departementet er klar over at den klassiske forestillingen om fangstfolk utfordres på flere områder. For å opprettholde fangstmansstradisjonen i en målestokk som er forenlig med bevaringsmålet, ønsker departementet likevel ikke å utvide kretsen av personer som eventuelt kan få særrettigheter som fangstfolk i forhold til det som følger av svalbardmiljøloven § 32 fjerde ledd. Departementet ser at det kan oppstå særlige situasjoner der det for eks. er nødvendig å gjøre unntak fra vilkår for å være fangstmann som settes i § 32 fjerde ledd, og viser til hjemmelen i svalbardmiljøloven § 37 til å fravike kap. IV i loven i rene unntakstilfeller.

Et annet spørsmål er hvilke særrettigheter disse fangstmennene kan få. Utgangspunktet er at også fangstmenn må følge de alminnelige reglene om høsting. Men allerede i dag åpner forarbeidene til loven for at det kan gis særregler for fangstfolk i forskrift om høstingstid og høstingsmåter, jf. NOU 1991:21 Lov om miljøvern på Svalbard s. 87. Spørsmålet om hva slags unntak som er aktuelle bør utredes nærmere og reguleres i forskrift gitt med hjemmel i svalbardmiljøloven, og departementet mener man i hjemmelsbestemmelsen bør sette rammene for en slik forskrift. Departementet ser behov for å presisere i en forskriftshjemmel at man kan gjøre unntak knyttet til høstingens omfang, varighet og karakter dersom det er nødvendig for å opprettholde fangstmansstradisjonen og det er i tråd med målene for høsting på Svalbard. Av hensyn til de sammensatte vurderinger som må gjøres i en forskrift om fangstmenn, foreslås det at forskriftskompetansen legges til departementet.

5.6. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 57 første ledd Inngrep i landskap og krav om tillatelse for innretninger som ikke er faste til grunnen

5.6.1 Bakgrunn

Det følger av svalbardmiljøloven § 57 første ledd bokstav a at det trengs tillatelse fra Sysselmannen for terrenginngrep utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan. Bestemmelsen krever ikke søknad for plassering av innretninger som ikke er faste i grunnen så lenge innretningen ikke volder forurensning, jf. § 57 første ledd bokstav b. I Ot.prp. nr. 38 (2000 – 2001) vises det til at plassering av løse gjenstander, for eksempel campingvogner og meiehytter, ikke regnes som terrenginngrep, men kan reguleres med forskrift etter bokstav e eller etter § 74. Sysselmannen har erfaring fra flere saker hvor det har vært behov for hjemmel for å regulere innretninger som ikke er fast forbundet i grunnen. Det har vært behov for å kunne regulere bl.a. utplassering av campingvogner og meiehytter.

5.6.2 Departementets merknader og forslag

Den landskapsmessige konsekvensen/betydningen av et tiltak kan være like stor uavhengig av om tiltaket er fast forbundet til grunnen (terrenginngrep) eller er en mer løselig plassert innretning. Innretninger og anlegg som ikke er fast forankret kan være plassert permanent eller midlertidig. I NOU 1991:21 om lov om miljøvern på Svalbard er landskapsmessige virkninger av inngrep omtalt: "Uavhengig av de biologiske virkningene vil terrenginngrep ha landskapsmessige konsekvenser. Dette dreier seg dels om konkrete, fysiske og synlige endringer, og dels subjektive følelsesmessige endringer i vår opplevelse av landskapet. Spesielt inngrep i tidligere inngrepsfrie områder vil føre til at landskapet endrer karakter fra uberørt til berørt."

Departementet mener det er behov for å regulere innretninger og anlegg som ikke er fast forankret i grunnen, inkludert slike innretninger og anlegg som er ment å være midlertidige. I denne forbindelse nevnes også Ot. prp. nr. 45 (2007-2008), forslag til ny byggesaksdel i ny plan- og bygningslov, hvor det er foreslått at plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg som skal stå lengre enn to måneder, skal være søknadspliktige tiltak (§ 20-1 første ledd bokstav j og 20-3 tredje ledd). Dersom innretningen er ment å skulle stå lengre enn to år vil innretningen etter denne bestemmelsen ikke betraktes som et midlertidig tiltak, men vurderes etter reglene for permanente tiltak. Departementet påpeker at vanlig bruk av telt i forbindelse med rekreasjon og friluftsliv ikke skal omfattes av søknadsplikten. Teltleir (baseleir) i forbindelse med organisert turistvirksomhet er imidlertid søknadspliktig etter § 57 første ledd bokstav c. Departementet anser det som formålstjenlig at innretninger og anlegg som ikke er fast forankret og som kan virke inn på landskapet reguleres konkret i § 57 i en egen bokstav, fremfor at § 57 første ledd bokstav e endres. Det foreslås derfor en ny bokstav g i § 57 som innebærer at det utenfor planområder og i planområder uten godkjent plan kreves tillatelse fra Sysselmannen for tiltak som ikke er fast forankret i grunnen og som kan virke inn på landskapet. Bestemmelsen omfatter som nevnt både permanente og midlertidige anlegg og innretninger.

5.7. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 77 Utrykning og oppsyn

5.7.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 77 åpner for motorferdsel i forbindelse med utrykning for brann-, politi- eller redningstjeneste og oppsyn etter svalbardmiljøloven. Gjeldende bestemmelse tillater kun motorferdsel for politioppgaver når formålet er utrykning, og ferdseil når formålet er oppsyn etter svalbardmiljøloven. Sysselmannen har vist til at det kan være behov for ferdseil i forbindelse med andre typer politioppgaver der det ikke er en utrykning. Videre har Sysselmannen tilsynsoppgaver etter andre lover enn svalbardmiljøloven samt tilsynsoppgaver som ikke er lovhjemlet. Det vil kunne være behov for ferdseil som går ut over rammene av svalbardmiljøloven også i forbindelse med denne typen oppgaver.

5.7.2 Departementets merknader og forslag

Når det gjelder vilkåret om utrykning, har Miljøverndepartementet i en tolkningsuttalelse fra 2003 uttalt at gode grunner taler for å se bort fra dette vilkåret. Bestemmelsen har derfor vært anvendt slik at det har vært utført motorferdsel for gjennomføring av politioppgaver uavhengig av om dette har vært utrykning eller ikke. Med politioppgaver menes utrykning, forebyggende politiarbeid, etterretning og etterforskning. Departementet mener derfor lovens ordlyd bør endres slik at det fremgår direkte av bestemmelsen at Sysselmannen kan utføre politioppgaver som utrykning, forebyggende politiarbeid, etterretning og etterforskning.

Når det gjelder tilsyn, har Sysselmannen mangeartede oppgaver. De stedlige forholdene på Svalbard gjør at Sysselmannen har behov for motorferdsel for å kunne gjennomføre mange av disse oppgavene. Bestemmelsen i § 77 innebærer at Sysselmannen kan utføre oppsyn i medhold av loven. Svalbardmiljøloven kap. VIII inneholder nærmere bestemmelser om tilsyn. Departementet finner det derfor mer presist å endre § 77 slik at "oppsyn" erstattes av begrepet "tilsyn" for å presisere at Sysselmannens adgang til motorferdsel er knyttet opp til tilsynsoppgaver etter loven.

Sysselmannen har imidlertid flere oppgaver hvor det er behov for motorisert ferdsel. Dette gjelder tilsynsoppgaver etter andre lover eller tilsynsoppgaver som ikke er pålagt gjennom lov. Dette gjelder eksempelvis tilsyn med bygninger og fangststasjoner. De stedlige forholdene på Svalbard gjør at det også for slike oppgaver kan være behov for motorisert ferdsel. For å sikre at Sysselmannen effektivt kan gjennomføre alle sine tilsynsoppgaver, foreslår departementet at motorferdsel i forbindelse med tilsynsoppgaver hjemles direkte i loven.

Det finnes imidlertid også andre etater og selskaper som utfører tilsyn på Svalbard. Departementet mener likevel det ikke er grunn til å utvide kretsen av etater og selskaper som skal kunne ha adgang til motorferdsel med direkte hjemmel i loven. Ordningen med flerårige dispensasjoner gjør at andre som har behov for regelmessig motorferdsel, får dekket sitt behov samtidig som Sysselmannen kan holde oversikt over motorferdselen. Departementet mener det er et viktig signal at direkte hjemmel til motorferdsel i loven forbeholdes Sysselmannen.

En slik utvidet adgang til motorferdsel i forbindelse med tilsynsoppgaver er knyttet til krav om statistikk og rapportering. Dette er i tråd med praksisen på fastlandet hvor Statens naturoppsyn fører detaljert oversikt over bruk av motorferdsel med hjemmel i motorferdselloven og verneforskrifter. Det forutsettes at Sysselmannen tar ansvar i forhold til å sikre at motorferdselen holdes på et forsvarlig nivå, sammenlignet med de oppgaver som skal utføres.

5.8. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 80, § 81, § 82 og § 83 Myndighet til å fastsette forskrifter om motorferdsel

5.8.1 Bakgrunn

Motorferdsel i terrenget er generelt forbudt etter svalbardmiljøloven § 79 annet ledd. Nærmere bestemmelser om bl.a. adgangen til å fastsette forskrifter om motorferdsel på henholdsvis barmark og snødekt og frossen mark er gitt i §§ 80 og 81. I § 83 er det gitt bestemmelser om bruk av luftfartøy, mens § 82 regulerer motorferdsel i vassdrag og i sjø. Disse bestemmelsene gir henholdsvis Sysselmannen og departementet adgang til å fastsette forskrifter som regulerer motorferdselen nærmere. Det har vært reist spørsmål om dette regelverket bør samordnes og forenkles, slik at myndigheten til å fastsette forskrifter ligger i ett organ.

5.8.2 Departementets merknader og forslag

Motorferdsel på Svalbard er nærmere regulert gjennom forskrift 24. juni 2002 nr. 723 om motorferdsel i terrenget og om bruk av luftfartøy til turistformål på Svalbard. Denne forskriften er fastsatt av Miljøverndepartementet med hjemmel i Svalbardmiljøloven §§ 80, 81 og 83. Etter forskriften § 10 kan Sysselmannen gjøre midlertidige endringer i forskriftens § 8 om motorferdsel for fastboende og tilreisende, og § 9 om nyttetraffikk. Dersom det skal gjøres permanente endringer, må disse gjøres av Miljøverndepartementet som har fastsatt forskriften. Forskriften er fastsatt av departementet, også på de områder hvor det er Sysselmannen som er gitt forskriftskompetanse etter loven. Bakgrunnen for at det ble fastsatt en samlet forskrift var hensynet til å få alle bestemmelsene om motorferdsel samlet på et sted. For at Sysselmannen skulle ha myndighet til å endre de bestemmelser i forskriften som han i utgangspunktet hadde myndighet til selv å fastsette, er det tatt inn en bestemmelse i § 15 om at Sysselmannen kan endre forskriftens §§ 6, 9, 11 og 12. Dette er de paragrafer Sysselmannen i utgangspunktet kunne ha fastsatt selv.

Departementet ser det som hensiktsmessig at myndigheten til å fastsette forskrifter i all hovedsak tillegges departementet. Dette omfatter en endring av § 80 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget på bar eller tint mark, § 81 første ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i terrenget på snødekt og frossen mark, § 82 fjerde ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om motorferdsel i sjø og § 83 fjerde ledd om myndigheten til å fastsette forskrifter om minstehøyder for luftfartøy og om forbud mot bruk av luftfartøy til turistformål. Å legge kompetansen til departementet vil være i tråd med generell myndighetsfastleggelse ellers, og gir best sammenheng i regelverket. Endringsforslaget innebærer at man får et mer oversiktlig regelverk, jf. dagens bestemmelse hvor Sysselmannen har adgang til å endre forskriftsbestemmelser som er fastsatt av departementet. Endringsforslaget innebærer at motorferdselsforskriften § 15 oppheves.

Sysselmannens gjenværende myndighet vil da i hovedsak være knyttet til behandling av enkeltsaker, noe departementet ser som naturlig gitt den lokalkunnskapen Sysselmannen besitter.

5.9 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - Ny § 82 a Tungoljeforbud i Svalbards territorialfarvann

5.9.1 Bakgrunn

I 2007 ble bruk og transport av tungolje forbudt i de store verneområdene på Øst-Svalbard, og i 2009 ble tilsvarende forbud innført for de tre største nasjonalparkene på Vest-Spitsbergen, jf. forskrift om opprettelse av fuglereservater og større naturvernområder på Svalbard av 1. juni 1973. Det ble ved forskriftsendingen i 2009 gjort varig unntak for kulltransport fra Sveagruva i van Mijenfjorden, og midlertidig unntak til 01.01.2015 for seilas i Magdalenefjorden og til Ny-Ålesund.

Denne situasjonen med tungoljeforbud i enkelte verneområder, vil kunne medføre at skip som går på tungolje vil oppsøke nye områder, eventuelt korridorer mellom verneområdene, der tungoljebruk fortsatt vil være tillatt. Disse områdene kan være dårligere kartlagt, og resultatet kan bli at tungoljebruken flyttes til nye områder med vanskelig farvann med mulig høyere risiko for grunnstøting og utslipp.

Generelt vil mulighetene for å begrense skadene av et oljeutslipp rundt Svalbard være små. Dette skyldes både klimatiske og geografiske forhold, og at utslipp ofte skjer i forbindelse med krevende værforhold. Det viktigste beredskapstiltaket vil derfor være å forebygge utslipp av tungolje. De vanskelige seilingsforhold med til dels dårlig kartlegging av bunnforhold og ofte betydelige mengder av is og tåke, gir økt risiko for uhell sammenliknet med seilas i andre og mer beskyttede farvann. Risikoen for forurensning av tungolje eller diesel ved grunnstøting/ forlis må dermed anses som stor i farvannene rundt Svalbard. En oversikt over ulykker i Svalbards farvann sammenstilt for perioden 01.01.2004 til 31.07.2009 viser at det var 13 hendelser, hvorav to ga utslipp.

5.9.1.1 Internasjonale reguleringer og prosesser

Nye krav til luftforurensning fra skip ble fastsatt av FNs sjøfartsorganisasjon IMO i oktober 2008 etter en revisjon av Vedlegg VI til Konvensjonen om hindring av forurensning fra skip, MARPOL konvensjonen. Dette reviderte regelverket inneholder en mulighet for etablering av særskilt strenge krav til svovel og NO_x utslipp fra skip i særskilte områder, *Emmission Control Areas* (ECAs). I praksis antas disse kravene å medføre utfasing av tungolje i disse områdene. Områder som skal få slik status må godkjennes av IMO. Sjøfartsdirektoratet vurderer nå om norske havområder kan etableres som ECA. Nordsjøen er alt godkjent som et SECA (SO_x Emission Control Area) dvs. at de strenge utslippskravene for svovel vil gjelde i Nordsjøen fra 2015. Dersom Barentshavet får slike strenge utslippskrav, vil skip i Svalbards territorialfarvann gjennom skipssikkerhetsloven være gjenstand for så strenge krav til innhold av svovel i drivstoff at bransjen trolig vil gå over til å levere lette oljer slik at bruken av tungolje vil opphøre i disse områdene. Kravene vil i så fall gjelde fra 2015.

På ministermøtet i Arktisk Råd i Tromsø i april 2009 ble det vedtatt en rapport om skipsfart i Arktis, Arctic Marine Shipping Assessment. Som en oppfølging av tilrådingene i rapporten, skal en arbeidsgruppe under Arktisk Råd etter forslag fra

Norge vurderer om det er behov for å fremme et forslag om begrensninger i bruk og transport av tungolje i Arktis. Denne vurderingen kan danne grunnlaget for at de arktiske statene fremmer et felles forslag til IMO om å endre MARPOL Annex I for å redusere faren for utslipp av tungolje i Arktis. Et slikt forslag vil også kunne vurderes i forbindelse med arbeidet med å gjøre IMOs Polarkode til et bindende regelverk under MARPOL - konvensjonen og SOLAS - konvensjonen (Internasjonal konvensjon for sikkerhet for menneskeliv til sjøs).

Når det gjelder forholdet til uskyldig gjennomfart innenfor territorialfarvannet, viser departementet til at Havrettskonvensjonen åpner for at kyststaten kan gi regler om uskyldig gjennomfart, blant annet av hensyn til bevaring av kyststatens miljø og for å hindre forurensing.

5.9.2 Departementets merknader og forslag

5.9.2.1 Lovforslaget og ikrafttredelse

Departementet foreslår å innføre et forbud mot bruk og transport av tungolje i territorialfarvannene rundt Svalbard med unntak for innseiling til Longyearbyen, Barentsburg og Sveagruva.

Formålet og omfanget av et tungoljeforbud tilsier at disse bestemmelsene bør inn i svalbardmiljøloven. Lovbestemmelsen gir departementet hjemmel til å fastsette ved forskrift bestemmelser om unntak for kortest mulig, trygge rute til Longyearbyen, Barentsburg og Sveagruva. Det vil være mer fleksibelt om unntaksbestemmelsene er samlet i en forskrift, enn om unntakene står nevnt i selve lovteksten. En slik forskrift vil måtte fastsettes samtidig som bestemmelsen om tungoljeforbud trer i kraft.

Departementet foreslår at forbudet trer i kraft tidligst i 2015 da overgangsordningene for seiling til Magdalenefjorden og Ny-Ålesund opphører. Dersom man på dette tidspunktet også har etablert et Emission Control Area som nevnt i kap. 5.9.1.1, må dette regelverket også oppfylles og det kan være behov for å vurdere unntaksbestemmelsene på nytt.

Et generelt tungoljeforbud med åpning for enkelte unntak vil være en regelteknisk forenkling, hvilket vil være tjenelig både for dem som skal rette seg etter et slikt forbud så vel som for offentlig myndighet som skal følge opp regelverket på området. I hovedsak vil tilsynet med at bestemmelsen blir overholdt bli utført av Sysselmannen, jf. svalbardmiljøloven § 87. Lovbestemmelsen åpner for å gi dispensasjon fra forbudet ved særlige tilfeller.

5.9.2.2 Konsekvenser for miljøet og oljevernberedskapen

Andelen skip som transporterer og bruker tungolje innenfor Svalbards territorialfarvann vil etter en slik lovendring trolig enten gå ned, eller deres aksjonsradius vil begrenses betraktelig. Dersom det skjer ulykker med utslipp utenfor seilingsledene, vil utslippet være av oljekvaliteten DMA (lett marin diesel). Denne oljekvaliteten forsvinner vesentlig raskere fra havoverflaten enn tungolje. Det skyldes naturlig innblanding i vannmassene og avdamping fra havoverflaten. Ved utslipp av

tyngre oljedestillater enn DMA, kan en ved lave temperaturer forvente oppsamlingsproblemer som dårlig tilflyt til skimmere, lav pumpbarhet osv.

Med nåværende regelverk er det oppstått korridorer som ikke er omfattet av forbudene mot tungolje. Når overgangsordningene for seiling til Magdalenefjorden og Ny-Ålesund opphører i 2015, risikerer man at de oversjøiske cruiseskipene oppsøker nye områder for å erstatte områdene de er blitt utestengt fra (i seilingssesongen 2009 benyttet 27 av 29 oversjøiske cruiseskip tungolje). Dette kan være områder med dårligere kartlagte bunnforhold osv. Avstandene for å komme til unnsetning med oljevernustyr dersom et utslipp skulle skje, kan bli svært store.

Responstiden vil avhenge av hvor fartøyer som har oljevernustyr om bord befinner seg. Uansett vil responstiden for førsteinnsatsen kunne være lang, og mengden tilgjengelig utstyr være begrenset. Oljeutslipp vil sannsynligvis spre seg over et større område før oljeverntiltak kan iverksettes. Dessuten forventes det at oljevernustyret fungerer dårligere i kalde og islagte områder, og mørke og dårlig vær kan vanskeliggjøre oljeverntiltak. Grunnstøting vil primært skje i kystnære farvann med kort drivtid for et utslipp til land. Det må derfor også forventes landpåslag med påfølgende strandaksjon i forbindelse med denne type hendelser. Det knytter seg svært store logistiske utfordringer til å gjennomføre en strandaksjon av et visst omfang på de fleste deler av øygruppen.

Med et generelt tungoljeforbud innenfor territorialfarvannet vil man unngå å flytte ferdselen av skip som benytter tungolje til nye områder. Risikoen for at det skal skje ulykker med utslipp, reduseres dermed i forhold til dagens lovverk. I de områdene som vil ha unntak fra tungoljeforbudet, vil det være kortere avstander til lager av oljevernustyr. Det finnes i dag lager av oljevernustyr i Longyearbyen (hoveddepot), Ny-Ålesund, Sveagruva og Barentsburg.

Et generelt tungoljeforbud vil føre til at de oversjøiske cruisebåtene som fremdeles går på tungolje ikke kan sette i land turister utenfor bosetningene. Dermed vil det kunne føre til lavere press på naturmiljøet i form av færre ilandstigninger og mindre terrengslitasje, slitasje på kulturminner og forstyrrelse av fugle- og dyreliv.

5.9.2.3 Økonomiske konsekvenser av et tungoljeforbud

I seilingssesongen 2009 benyttet 27 av 29 oversjøiske cruiseskip tungolje.

Cruiseskipene som benytter tungolje vil enten slutte å bruke Svalbard som destinasjon, eller de vil kun seile inn til Longyearbyen og Barentsburg. At cruisebåtene vil gå over til den lettere oljetyper DMA har næringen selv uttalt er lite sannsynlig, på grunn av de økte drivstoffkostnadene dette ville medføre. Departementet viser imidlertid til kap. 5.9.1.1 og de pågående prosessene som kan medføre at det vil bli stilt internasjonale krav til drivstoff for skip som seiler i disse områdene. Det vil kunne medføre at cruisebåtene må gå over til lettere oljetyper uavhengig av den lovendringen som foreslås her. Likevel kan man ikke utelukke at antall oversjøiske cruiseskip som seiler

til Svalbard vil synke noe, med tapte inntekter til bosetningenes næringsliv og mindre inntekter fra kaiavgifter til eierene.

Aksjoner for å begrense skade som følge av akutte utslipp vil være vesentlig mer kostbare etter et utslipp av tyngre oljekvaliteter enn etter utslipp av tilsvarende mengder lett marin diesel. Etter utslippet av marin diesel ved Bjørnøya i mai 2009 er kostnadene begrenset hovedsakelig knyttet håndteringen av selve vraket. Utslipp av tungolje kan også føre til betydelig og langvarig miljøskade som reduserer Svalbards verdi som reiselivsmål. Krav til drivstoffkvalitet kan antas å redusere risikoen for slike skader betydelig. Verdien av dette må vurderes i lys av turisme er en av basisaktivitetene på Svalbard, som i stor grad er avhengig av et i det vesentlige uberørt naturmiljø. Denne nytteverdien har også en økonomisk side.

Departementet legger til grunn at et tungoljeforbud med unntak for Longyearbyen, Barentsburg og Sveagruva ikke vil ha store økonomiske konsekvenser for næringslivet i bosetningene. Muligens vil man i stedet se en økning i omsetning fordi cruiseskipene må velge bosetningene i stedet for Magdalenefjorden og liknende lokaliteter. Med hensyn til dette, må man sørge for at det ikke åpnes for trafikk i Isfjorden, men at det etableres seilingsleder inn til bosetningene. En kanalisering av trafikken til for eksempel Longyearbyen vil imidlertid kunne medføre andre utfordringer lokalt, som behov for økt havnekapasitet osv.

Noen av rekestrålerne som opererer på Svalbard benytter drivstoff kvalitet MSD (i 2005 gjaldt dette 5-6 av 25 rekestrålere på Svalbard), som er en tyngre kvalitet enn DMA. De øvrige rekestrålerne benyttet DMA. Rent teknisk er det ingen problemer for fiskebåtene å gå over fra MSD til DMA, men dette øker drivstoffkostnadene. Departementet viser imidlertid til at det allerede i dag gjelder strenge drivstoffkrav i flere av de områdene der det drives rekefiske. Hvalfangstbåter, oppsynsskip og forskningsskip benytter kvalitet DMA. I farvannene rundt Bjørnøya foregår det omlasting fra russiske fiskebåter. Et forbud mot tungolje vil kunne ramme disse båtene, slik at omlasting i nærheten av Bjørnøya ikke lenger vil være mulig.

Det er i det eksisterende regelverket gjort varig unntak for kulltransport fra Sveagruva i van Mijenfjorden, og dette unntaket vil som nevnt opprettholdes. Kullutskipping fra Longyearbyen skjer med skip som benytter tungolje som drivstoff, men denne virksomheten berøres ikke da det gjøres unntak for seiling til Longyearbyen. Trust Artikugol opplyser at frakteskipene som anløper Barentsburg kun seiler på marin diesel.

På bakgrunn av de vurderinger som er gjort ovenfor, foreslår departementet å innføre et forbud mot tungolje i territorialfarvannene rundt Svalbard med unntak for innseiling til Longyearbyen, Barentsburg og Sveagruva i ny § 82 a. Departementet foreslår at forbudet kan tre i kraft i 2015.

5.10 Kap. IV. og VII. § 32 og § 78 Gebyr for jakt og fiskekort mv. og gebyr for tilreisende

5.10.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven bruker i § 32 annet ledd terminologien gebyr for kort og felling, og i § 78 gebyr for tilreisende. Selv om lovens ordlyd her er klar, er det stilt spørsmål ved om disse gebyrene er gebyrer eller sektoravgifter, jf. Finansdepartementets rundskriv R-112/2006 Retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige myndighetshandlinger.

5.10.2 Departementets merknader og forslag

Miljøverndepartementet har på bakgrunn av retningslinjene i Finansdepartementets rundskriv kommet til at begge disse gebyrtypene er å anse som sektoravgifter. Ordlyden i § 32 og § 78 i loven må derfor endres. Tilsvarende må terminologien endres i forskrift om høsting på Svalbard av 24.06.2002 nr 712, forskrift om satser for gebyr for jakt-, fangst- og fiskekort m.m. på Svalbard av 1. desember 2006 nr 1578 og forskrift om miljøgebyr for tilreisende til Svalbard av 22. desember 2006 nr. 1532. Da disse sektoravgiftene er inntektskilder til Svalbard miljøvernfond, har endringen fra avgift til gebyr også en betydning for budsjetteringen av fondsmidlene, men denne omleggingen er allerede gjennomført.

Kap. 6 Departementets forslag til lovendringer på forurensingsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, VII, VIII

6.1 Kap. I Innledende bestemmelser - § 3 Definisjonen av forurensing

6.1.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 3 definerer forurensing som tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støy og rystelser, samt lys og annen stråling når det blir bestemt av Sysselmannen, dersom dette kan være til skade eller ulempe for miljøet.

Sysselmannen har etter gjeldene regelverk myndighet til å bestemme på Svalbard om lys og annen stråling skal reguleres på samme måte som annen forurensning. Denne hjemmelen er til nå ikke tatt i bruk. På fastlandet er tilsvarende hjemmel i forurensningsloven § 6 nr. 3, og her er kompetansen til å fastsette at lys og annen stråling skal anses som forurensning lagt til forurensningsmyndigheten. Hvem som er forurensningsmyndighet er fastsatt i forurensningsloven § 81, og bestemmelsen har samme oppbygning som svalbardmiljøloven § 4.

6.1.2 Departementets merknader og forslag

På fastlandet pågår det nå et arbeid med å ta forurensningsloven i bruk for radioaktiv forurensning, gjennom i forskrift å bestemme hvilken stråling som anses som forurensning etter forurensningsloven § 6 nr. 3. Etter departementets vurdering er det mest hensiktsmessig at myndighet til å bestemme hvilken "stråling" som anses som forurensning har samme utgangspunkt som i forurensningsloven, slik at myndigheten til å fastsette dette er hos samme organ på Svalbard som på fastlandet. Departementet foreslår at "Sysselmannen" erstattes med "miljøvernmyndigheten".

6.2 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet – ny § 63 a Forholdet til eldre virksomheter

6.2.1 Bakgrunn

Praksis har vist at hjemmelen i svalbardmiljøloven § 63 om å sette krav til eldre virksomheter uten tillatelser ikke er like klart formulert som hjemmelen i forurensningslovens (fl.) § 86 for fastlandet. Når det gjelder utslipp av miljøgifter reguleres dette av forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall av 24.6.2002, som gir hjemmel til å stille krav også til eldre virksomheter. Når det gjelder utslipp av andre stoffer som organisk stoff, NOx, SO2, støv og klimagasser framgår ikke hjemmelen til å sette krav like klart.

6.2.2 Departementets merknader og forslag

Departementet foreslår derfor at det innføres en bestemmelse som bygger på fl. § 86. For å unngå å endre paragrafnummereringen i svalbardmiljøloven, foreslås det at bestemmelsen om forholdet til eldre virksomheter plasseres etter § 63 og blir ny § 63 a. Den foreslåtte bestemmelsen vil først og fremst dekke et behov på forurensningsområdet, men bestemmelsen gjelder for hele lovens virkeområde.

6.3. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 68

Dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale

Praksis samt vedtagelse av skipssikkerhetsloven har vist at det er behov for å justere og klargjøre ordlyden i svalbardmiljøloven § 68 både knyttet til forbudet mot dumping og forbudet mot forbrenning av avfall fra skip.

6.3.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 68 setter forbud mot dumping av avfall eller annet materiale fra skip eller annet fartøy. Det er presisert i Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) at forskrift 1. juni 2004 om begrensning av forurensning, kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag (dumpeforskriften) gjelder for norske skip på Svalbard. Dumpeforskriften er fastsatt med hjemmel i tidligere sjødyktighetslov, nå erstattet av skipssikkerhetsloven.

Forskriftshjemmelen i svalbardmiljøloven er gitt for å kunne omfatte utenlandske skip i norsk farvann, ved at dette eksplisitt skulle fremgå av en forskrift. Tidligere sjødyktighetslov omfattet ikke utenlandske skip i norsk farvann, men skipssikkerhetsloven og någjeldende dumpeforskrift gjelder både norske og utenlandske skip i norsk farvann, herunder Svalbard. Det er derfor ikke behov for å fastsette en særskilt forskrift.

Etter dumpeforskriften § 22-6 kan fylkesmannen gi tillatelse til dumping som nevnt i dumpeforskriften § 22-4. Etter Svalbardloven § 5 har Sysselmannen samme myndighet som en fylkesmann og Sysselmannen kan fatte vedtak om dumping (deponering) på Svalbard etter forurensningsforskriften kapittel 22.

Når det gjelder forbrenning av avfall fra skip, er dette forbudt etter ordlyden i svalbardmiljøloven § 68. Med den nye skipssikkerhetsloven vil også MARPOL-reglene om skipsforurensninger gjelde på Svalbard. Dette regelverket tillater forbrenning av avfall som er knyttet til eller skriver seg fra vanlig drift av skip.

6.3.2 Departementets merknader og forslag

Den nye skipssikkerhetsloven, som erstatter den tidligere sjødyktighetsloven, gjelder på Svalbard. I forskrift om hindring av forurensning fra skip (MARPOL-forskriften) er MARPOL-reglene om skipsforurensninger gjort gjeldende for Svalbard. Forskriften tillater på visse vilkår forbrenning av avfall som er knyttet til eller skriver seg fra vanlig drift av skipet, og departementet foreslår at dette presiseres i § 68. Hensikten med lovendringsforslaget er at bestemmelsen i svalbardmiljøloven justeres i tråd med det som allerede fremgår av forskriften om hindring av forurensning fra skip.

Departementet foreslår å fjerne forskriftshjemmelen i svalbardmiljøloven § 68, annet punktum og erstatte denne med en henvisning til at Sysselmannen kan gi tillatelse til dumping i medhold av forskrift 1. juni 2004 om begrensnig av forurensning kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag.

6.4. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 70 Akutt forurensning – beredskap og varsling

6.4.1 Bakgrunn

Fiskeri- og kystdepartementet har ansvaret for den statlige beredskapen mot akutt forurensning på Svalbard i henhold til svalbardmiljøloven. Kystverket er delegert ansvaret som utøvende myndighet. Sysselmannen er underlagt Fiskeri- og kystdepartementet og Kystverket i saker hvor det foreligger akutt forurensning eller fare for akutt forurensning.

Oljevernberedskapen på Svalbard er bygd opp av et avtaleverk mellom Kystverket, Sysselmannen og de aktuelle selskapene på Svalbard som har krav til beredskap. Svalbardmiljøloven § 70 stiller krav til beredskap og varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning for den som driver virksomhet som kan medføre slik forurensning på Svalbard. Klima- og forurensningsdirektoratet har myndighet etter bestemmelsen til å pålegge virksomheter å utarbeide beredskapsplan for godkjenning og å stille nærmere krav til virksomheters beredskap. I henhold til svalbardmiljøloven § 70 skal den ansvarlige, ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, varsle Sysselmannen. Etter avtale mellom Kystverket og Sysselmannen har Sysselmannen ansvaret for at det settes i gang nødvendige aksjoner ved akutt forurensning på Svalbard. Dersom en hendelse blir større enn Sysselmannen og den ansvarlige klarer å håndtere, er Kystverket ansvarlig for å sette i verk nødvendig statlig aksjon. Ved større hendelser kan Kystverket selv overta aksjonen.

På bakgrunn av erfaringer de senere årene mener Kystverket og Sysselmannen at det kan være behov for å vurdere om planansvarlig skal ha beredskaps- og aksjonsplikt ved mindre tilfeller av akutt forurensning innenfor planområdet. Det vil først og fremst være aktuelt å vurdere å gi en slik plikt til Longyearbyen lokalstyre innenfor Longyearbyen

planområde. Dette vil være i tråd med det ansvar kommunene har for beredskap mot akutt forurensning på fastlandet.

6.4.2 Departementets merknader og forslag

Departementet ønsker å presisere at de som har beredskapsplikt etter svalbardmiljøloven § 70, første ledd også har en aksjonsplikt. Denne plikten følger av § 65 annet ledd, men bør også presiseres i bestemmelsen om beredskapsplikt.

Departementet mener det kan være grunn til å vurdere om Longyearbyen lokalstyre bør gis en beredskaps- og aksjonsplikt for mindre tilfeller av akutt forurensning i planområdet. Det kommunale foretaket Bydrift KF har som formål å drifte teknisk infrastruktur i Longyearbyen. De har blant annet ansvar for brann og beredskap, kraft- og varmeproduksjon/distribusjon, havnevirksomhet, vann, avløp, renovasjon og vei/trafikk. Longyearbyen lokalstyre/Bydrift KF vil kunne være sentrale i å ivareta en beredskap mot akutt forurensning. Dersom det er aktuelt å tillegge Longyearbyen lokalstyre en beredskaps- og aksjonsplikt som nevnt vil dette kunne gjøres via en grundig vurdering gjennom utarbeidelse av en egen forskrift.

Utviklingen på Svalbard vil kunne innebære at det også kan bli behov for å regulere ansvar og myndighet når det gjelder akutt forurensning ytterligere enn det avtaleverk som gjelder i dag. Departementet ønsker derfor at forskriftshjemmelen i svalbardmiljøloven § 70 utvides til også å kunne regulere nærmere hvem som skal være beredskaps- og aksjonspliktig når det gjelder akutt forurensning på Svalbard.

Forurensningsloven har også bestemmelser om bistandsplikt ved akutt forurensning. Departementet mener det er hensiktsmessig at det i § 70 nytt tredje ledd tas inn en bestemmelse om at Sysselmanen kan gi pålegg om at den som er beredskaps- og aksjonspliktig skal bistå med utstyr og personell ved en aksjon mot akutt forurensning.

Siste ledd i dagens § 70 er kun en definisjon som er foreslått flyttet til første ledd i bestemmelsen.

6.5. Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 71 Avfall

6.5.1 Bakgrunn

I henhold til blant annet svalbardmiljøloven § 71 har departementet fastsatt forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall på Svalbard av 24.06. 2002. Etter avfallskapitlet i denne forskriften er Sysselmanen gitt myndighet til å gi pålegg om opprydding (§ 8 annet ledd) og til å treffe vedtak eller gi forskrifter om bl.a. innsamling av avfall og returordninger (§ 9 fjerde ledd). I departementets kommentarer til forskriften er det presisert at Sysselmans kompetanse også gjelder i planområdene, men forskriften § 9 gir planansvarlig kompetanse til å faktisk etablere innsamlingsordninger og returordninger. Sysselmanen fastsatte 11. september 2009 forskrift om sortering og innsamling av avfall, avfallsgebyrer og byggavfall i Longyearbyen planområde.

Det har både fra Sysselmannen og Longyearbyen lokalstyres side blitt foreslått at Longyearbyen lokalstyre som lokalt folkevalgt organ innenfor rammene av de sentrale bestemmelsene selv bør kunne fastsette lokale avfallsbestemmelser innen planområdet. Dette vil tilsvare den myndigheten kommunene på fastlandet har etter forurensningslovens § 30. Hjemmel til dette finnes ikke i svalbardmiljøloven i dag. I Ot.prp. nr. 38 (2000-2001)s. 106 heter det at det ikke vil være anledning til å delegere til et lokalt folkevalgt organ på Svalbard uten særskilt hjemmel. For å kunne delegere myndighet til et lokalt folkevalgt organ har man i svalbardmiljøloven brukt formuleringen ” Departementet eller den departementet bemyndiger”, jf. svalbardmiljøloven § 69 (tilknytningsplikt til avløpsanlegg og driftsansvar) og § 72 (avløps- og avfallsgebyrer). Etter begge disse bestemmelsene er Longyearbyen lokalstyre delegert myndighet fra departementet innenfor planområdet.

6.5.2 Departementets merknader og forslag

Som nevnt er både Sysselmannen og Longyearbyen lokalstyre av den oppfatning at det ville være mest hensiktsmessig at Lokalstyret også har forskriftskompetanse innenfor planområdet. Da vil man få en situasjon som er mer lik slik det er på fastlandet, og det er ingen faglige grunner til at man skal ha dette skillet på Svalbard, og da særlig i Longyearbyen. Departementet ønsker derfor å åpne for å kunne delegere myndighet til et lokalt folkevalgt organ ved å tilføye ” Departementet eller den departementet bemyndiger” i § 71 tredje ledd.

Nevnte lovendring medfører behov for tilsvarende endringer i noen av bestemmelsene i forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall på Svalbard.

6.6. Kap. VIII. Tilsyn - § 92 Gebyr for kontroll

6.6.1 Bakgrunn

Etter svalbardmiljøloven § 92 kan departementet gi forskrift om gebyr for kontrolltiltak som miljøvernmyndighetene utfører i medhold av kapittel VIII.

Gjeldende bestemmelse hjemler kun myndighet til å fastsette forskrifter om gebyrer for myndighetenes kontroll. Slike forskrifter er ikke gitt. Det fremgår av Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) at man anså en egen hjemmel til å fastsette gebyrer for saksbehandling i svalbardmiljøloven som unødvendig fordi det er en generell hjemmel i forvaltningslovens § 27a til å fastsette slike forskrifter.

6.6.2 Departementets merknader og forslag

Forvaltningslovens § 27 a gir nødvendig hjemmel til å fastsette forskrifter om gebyrer for saksbehandling. Men den innebærer en kompetanseregel idet slike forskrifter må fremmes ved kongelig resolusjon av vedkommende fagdepartement. Forskrifter etter § 92 fastsettes av Miljøverndepartementet.

Det er til nå ikke foretatt noen bred vurdering av behovet for å iverksette et gebyrsystem på Svalbard. Departementet ser det som hensiktsmessig at bestemmelsen i § 92 utvides til også å omfatte gebyrer for saksbehandlingen slik at

myndighetskompetansen til å fastsette forskrifter blir lik for gebyrer for saksbehandling og kontroll.

Bestemmelsen i § 92 omfatter hele lovens virkeområde, dvs. mer enn bare forurensningsfeltet.

7. Departementets forslag til lovendringer på arealplanleggingsområdet kap. VI og VII

Under arbeidet med forslag til endringer i svalbardmiljøloven, har departementet sett at det i flere tilfeller er et behov for en klarere veiledning ved tolking av lovteksten på arealplanleggingsområdet fremfor endring av selve lovteksten. Departementet har valgt å omtale noen av de forslagene til lovendring som har vært spilt inn til departementet selv om man ikke foreslår en lovendring på området. Departementet tar sikte på å revidere gjeldene *Veileder om arealplanlegging og konsekvensutredninger i planområdene på Svalbard* (2007) samtidig med at svalbardmiljøloven endres.

7.1 Kap. VI. Arealplanlegging i planområdene - § 50 Utarbeidelse av arealplan

7.1.1 Bakgrunn

Bestemmelsen regulerer krav ved utarbeidelse av arealplan. I tredje ledd sies det at det bare er krav om planprogram ved utarbeidelse eller revisjon av hele arealplanen, ikke ved delplaner.

Planprogrammet skal klargjøre hvilke forhold det skal redegjøres for i planen, og berørte organer og organisasjoner som har særlig interesse i planarbeidet skal gis anledning til å uttale seg til dokumentet. Det endelige planprogrammet skal kunngjøres av planansvarlig, med sikte på offentlig debatt omkring rammene og forutsetningene for det videre planarbeidet. Dette sikrer en god medvirkningsprosess.

7.1.2 Departementets merknader og forslag

Longyearbyen lokalstyre praktiserer i dag utarbeidelse av planprogram ved utarbeidelse av delplaner. Flere av disse delplanene innebærer til dels store utbygginger, og det er viktig å sikre god medvirkning tidlig i prosessen. Departementet mener at intensjonen med bruk av planprogram også burde gjelde ved delplaner ettersom disse ofte har vist seg å gjelde større områder innenfor arealplanområdet. Bruk av delplaner skjer i all hovedsak foreløpig bare innenfor Longyearbyen planområde, men det er gode grunner for at bestemmelsen bør endres slik at alle planområdene har en lik praksis. Departementet foreslår derfor at "delplaner" tilføyes i § 50 tredje ledd.

7.2 Kap. VI. Arealplanlegging i planområdene - § 50 fjerde ledd Innsigelse

7.2.1 Bakgrunn

Bestemmelsen regulerer det tilfellet at statlige myndigheter gis hjemmel til å reise innsigelse til planer når det gjelder forhold som faller inn under deres ansvarsområde.

Innsigelsesordningen skal sikre at overordnede interesser ivaretas og følges opp i tilstrekkelig grad i arealplaner og delplaner. Dersom det foreligger konflikt mellom myndigheter i viktige spørsmål, løftes avgjørelsesmyndigheten opp til departementet. Forutsetningen for bruk av innsigelse er at det ikke har latt seg gjøre å finne frem til en løsning av et planspørsmål gjennom den ordinære prosessen ved utarbeidelse av et planforslag. Etter plan- og bygningsloven på fastlandet er det inntatt bestemmelser om begrensninger i adgangen til å fremme innsigelse, og det er naturlig å legge samme forståelse til grunn etter svalbardmiljøloven selv om dette ikke fremgår direkte av loven. Hensikten med dette er å hindre at det blir reist innsigelse mot forhold som har, eller kunne ha vært gjenstand for innsigelse og avgjort av departementet i løpet av de siste 10 år. Formålet er å gi økt effektivitet og forutsigbarhet i planleggingen.

Det har vært stilt spørsmål om hvem som er statlig myndighet på kulturminnefeltet på Svalbard. Svalbardmiljøloven § 4 viser til at både Riksantikvaren og Sysselmannen er miljøvernmyndigheter på Svalbard. I veileder om arealplanlegging er det sagt at det ikke er ønskelig med såkalt kjedeinnsigelse, det vil si at flere myndigheter fremmer innsigelse på samme fagområde. Det er likevel gjort unntak fra dette ved at både Riksantikvaren og Sysselmannen kan fremme innsigelse på kulturminneområdet.

7.2.2 Departementets merknader og forslag

Departementet ser at det kan oppstå tvil om hvem som skal anses å være statlig myndighet på kulturminneområdet, men mener det mest hensiktsmessige er at man legger seg mest mulig opp mot praksisen som følger av plan- og bygningsloven på fastlandet. Dette innebærer at innsigelsesmyndigheten som hovedregel tilligger Sysselmannen, slik den tilligger fylkeskommunen og Sametinget etter plan- og bygningsloven på fastlandet. Unntaksvis kan det være aktuelt at også Riksantikvaren reiser innsigelse, jf. svalbardmiljøloven § 4 siste ledd hvor det heter at *”myndighet som i loven er lagt til et underordnet organ, kan utøves av en overordnet miljøvernmyndighet når dette anses påkrevd.”*

Departementet mener en slik dobbel innsigelsesadgang ikke er et stort problem i praksis, men det bør utarbeides retningslinjer om arbeidsdelingen mellom disse instansene. Både Riksantikvaren og Sysselmannen bør bidra inn i arbeidet. Retningslinjene kan tas inn i veilederen om arealplanlegging og konsekvensutredninger.

Etter svalbardmiljøloven § 50 fjerde ledd siste setning heter det at departementet kan fastsette hvilke organer som kan reise innsigelse. Denne listen bør inngå som en del av veilederen. Innspill til hvilke statlige organer som skal ha innsigelsesrett bør kunne gis gjennom denne høringen.

Departementet ser derfor ingen grunn til å endre svalbardmiljøloven på dette punktet.

7.3 Kap. VI. Arealplanlegging i planområdene - § 53 Arealplanens virkninger

7.3.1 § 53 annet ledd

7.3.1.1 Bakgrunn

Det fremgår av § 53 annet ledd av fredning i medhold av kapittel III – V går foran arealplan. Det er kommet opp spørsmål om eventuell fredning som skjer etter at en arealplanen er vedtatt, går foran arealplanen, dvs. om det kan treffes fredningsvedtak i strid med gjeldende arealplan.

7.3.1.2 Departementets merknader og forslag

Etter departementets vurdering vil arealplaner være en del av det generelle regelverket for arealbruk i et område. Vedtak om fredning av f.eks. et naturområde eller et kulturminne vil være spesielle regler på dette området for å ivareta naturområdet eller kulturminnet. Prinsippet om *lex specialis* gjør at spesielle bestemmelser går foran mer generelle bestemmelser. Dermed vil fredningsbestemmelser gå foran bestemmelser i arealplan, dvs. at svalbardmiljøloven ikke er til hinder for at det treffes fredningsvedtak som ikke er i tråd med arealplan. Departementet mener at det ikke er nødvendig med en presisering i lovteksten om dette.

7.3.2 § 53 tredje ledd

7.3.2.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 53 tredje ledd hjemler retten til å gjøre unntak fra utfyllende bestemmelser til planen gjennom "*tillatelse etter § 58.*"

Dispensasjonshjemmel fremgår av § 58 fjerde ledd siste setning. I Ot.prp nr. 38 (2000-2001) vises det til at § 53 er en dispensasjonshjemmel på lik linje med fastlandets dispensasjonshjemmel. Det vises til § 49 femte ledd bokstav a der det fremgår hva utfyllende bestemmelser er.

7.3.2.2 Departementets merknader og forslag

I forarbeidene til loven sies det ingenting om hvorfor man i § 58 fjerde ledd siste punktum har en tilsvarende bestemmelse som § 53, og det er ingen holdepunkter for å innfortolke en ulik anvendelse på disse to bestemmelsene. Departementet mener det er mer naturlig å ta inn en dispensasjonsbestemmelse i § 58, hvor det ellers hjemles retten til å sette i gang ny virksomhet, enn i § 53 hvor overskriften til bestemmelsen lyder "*arealplanens virkninger*".

Departementet forslår derfor at § 53 tredje ledd fjernes i sin helhet da den erstattes av § 58 fjerde ledd siste setning.

7.4 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58, tredje ledd bokstav c - Virksomhet i planområder med godkjent plan

7.4.1 Bakgrunn

Bestemmelsen sier at det kreves tillatelse fra Sysselmannen til virksomhet (som er i samsvar med godkjent arealplan) hvis virksomheten kan få virkning for kulturminner eller naturmiljøet utenom planområdet.

Det er spilt inn behov for å endre bestemmelsen, fordi det er uklart *når* en virksomhet gir virkning for kulturminner eller naturmiljøet utenfor planområdet. I Ot. prp. nr. 38 er det gitt eksempel på at et overnattingssted i planområdet, vil kunne få ringvirkninger utover planområdet, ved at det etableres mer trafikk og mulige nye ferdselsmønstre ut av planområdet som kan påvirke kulturminnene. Samtidig er det etterlyst en presisering av hvilke kulturminner det siktes til i § 58 tredje ledd bokstav c.

Det problematiske har ofte vært at virksomheter som kan virke inn på et fredet kulturminne utenom planområdet, likevel kan igangsettes dersom man får en tillatelse gitt av Sysselmannen. Fagmyndighetene må i så fall trekkes inn i tillatelsesvurderingen, og angi på hvilke vilkår en slik tillatelse skal gis. Det har vært reist spørsmål om forholdet denne bestemmelsen har til § 53 annet ledd, og om fredningen, i de tilfeller det gis en tillatelse etter § 58 tredje ledd bokstav c, likevel kan sies å gå foran plan.

7.4.2 Departementets merknader og forslag

Departementet viser her til at det har vært diskutert hvorvidt bestemmelsen er i motstrid med § 53, annet ledd om at *fredning går foran planen*. Forarbeidene sier klart at arealplan aldri kan gjøre endringer i det som følger av fredning etter kap. III-V. Ved områdevern innenfor et planområde, vil det derfor være bestemmelsene i vernevedtaket som viser hvordan arealbruken skal være. Forarbeidene sier derimot at kulturminner som er fredet etter §§ 39 og 40, jf § 42, må respekteres så lenge det ikke er gitt særskilt tillatelse etter §§ 57 eller 58. Dette må derfor forstås dit hen, at en virksomhet kan tillates av Sysselmannen selv om den er i strid med et fredet kulturminne utenfor planområdet. Forutsetningen er jo da at det er vurdert gjennom tillatelsen av fagmyndigheten på kulturminner som her er Riksantikvaren når det gjelder fredete kulturminner. Dette følger av §§ 39 flg. Selv om tillatelsen til virksomheten gis av Sysselmannen etter § 58 tredje ledd bokstav c, må dette sees i sammenheng med § 44 når det gjelder forholdet til kulturminner.

Departementet mener at denne uklarheten knyttet til forholdet mellom § 58 tredje ledd bokstav c og § 53 annet ledd kan oppklares gjennom veiledning til loven, ved at det tas inn en forklaring til dette i veileder om arealplanlegging og konsekvensutredninger. Det er således ikke nødvendig med en lovendring for å få dette forholdet på plass.

Departementet legger til grunn at det er kulturminner som er gitt en bestemt vernestatus som er nevnt i § 58 tredje ledd bokstav c, og foreslår at dette presiseres ved at det tilføyes "*fredete*" kulturminner i § 58 tredje ledd bokstav c. Samtidig ønsker departementet å presisere at dispensasjonshjemmelen for fredete kulturminner er i § 44, ved at dette tilføyes tilslutt i bokstav c.

7.5 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet - § 58 fjerde ledd Virksomhet i strid med utfyllende bestemmelser i planen

7.5.1 Bakgrunn

Bestemmelsen åpner for at Sysselmannen kan gi tillatelse til virksomhet som er i strid med utfyllende bestemmelser til planen. Det er bare utfyllende bestemmelser etter § 49 femte ledd bokstav a som er rettslig bindende og kan evt. dispenseres fra, mens utfyllende retningslinjer, jf bokstav b bare er ment å være retningsgivende for praksisen og således ikke nødvendig å dispensere fra. Dersom det ikke er gitt slike utfyllende bestemmelser, er det ingen adgang til å gi noen form for dispensasjon fra vedtatte planer i henhold til svalbardmiljøloven. Fra enkelte hold er det argumentert med at dette gir et lite fleksibelt plansystem og at det derfor er ønskelig med en generell dispensasjonsbestemmelse slik plan- og bygningsloven har for fastlandet. Praksis fra fastlandet viser at kommunen, som er dispensasjonsmyndighet, ofte gir dispensasjon fremfor å endre en plan som ikke fungerer etter sin hensikt. I ny plandel til plan- og bygningsloven, som trådte i kraft 1. juli 2009, er praksisen strammet inn ved at kriteriene for å dispensere fra vedtatte planer er tydeliggjort og endret.

En åpning for å dispensere fra planer på Svalbard, innebærer at Sysselmannen må behandle klager på disse dispensasjonene.

7.5.2 Departementets merknader og forslag

Departementet mener det er lite som tilsier behov for en slik generell dispensasjonsbestemmelse, så lenge svalbardmiljøloven åpner for å utarbeide utfyllende bestemmelser til planen, og det er lagt opp til et system med delplaner der det er tenkt en raskere saksbehandling enn for hele arealplanen. På denne måten kan man enklere endre for eksempel formålet for et område, fremfor å gi dispensasjon. Plansystemet blir på denne måten mer forutsigbart.

Byggesaksforskriften for Longyearbyen åpner i § 6 opp for at det kan dispenseres fra de materielle kravene i forskriften innenfor rammen av plan- og bygningsloven § 7. I bestemmelsen vises det også til at dispensasjon fra planbestemmelsene i tillegg krever tillatelse fra Sysselmannen etter svalbardmiljøloven § 58. Denne henvisningen må altså forstås dit hen at det bare åpnes for en dispensasjon fra de utfyllende bestemmelsene til planen, dersom slike foreligger.

Departementet foreslår derfor at § 58 fjerde ledd ikke endres.

7.6 Kap. VII. Virksomhet med konsekvenser for miljøet § 59 første ledd bokstav b - Særskilt konsekvensutredning

7.6.1 Bakgrunn

§ 59 hjemler krav om at tiltakshaver skal utarbeide konsekvensutredning for virksomhet som trenger tillatelse og som kan få *”betydelig og langvarig virkning for miljøet i et planområde.”*

I henhold til ny plandel til plan- og bygningsloven kapittel 4 – *Generelle utredningskrav*, skal det i tillegg til virkninger for miljøet også sees på virkningene for samfunn. Dette var også tatt inn i den tidligere plan- og bygningsloven av 1985.

Longyearbyen lokalstyre har meldt inn at de ønsker at virkninger for *samfunn* også skal tas inn i § 59.

7.6.2 Departementets merknader og forslag

I forarbeidene til plandelen i plan- og bygningsloven (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008)s. 187) er det sagt at de miljømessige virkningene for en naturressurs, for eksempel forurensing av jord eller vann, hører inn under *miljø*, mens andre konsekvenser, som for eksempel økonomiske konsekvenser knyttet til reduserte muligheter for uttak eller utvinning av ressursen, faller inn under begrepet *samfunn*. Det fremgår videre at konsekvensutredningen skal utarbeides på grunnlag av et fastsatt planprogram, og at innhold, omfang og detaljeringsgrad må tilpasses den aktuelle plantype og behov for avklaring.

Departementet mener det er flere hensyn som taler for at man også i henhold til svalbardmiljøloven bør utvide oppfangingskriteriene for konsekvensutredninger. Samfunnsmessige hensyn bør sies å ha en like viktig betydning på Svalbard som på fastlandet, og selv om miljøhensyn på Svalbard er gitt en spesiell forrang i forhold til andre interesser, jf. St. meld. nr. 9 (1999-2000), er det liten grunn til ikke å implementere de samme bestemmelsene her som på fastlandet. Departementet foreslår derfor å endre § 59 første ledd bokstav b.

8. Departementets forslag til lovendringer på kulturminneområdet kap. I, V, VII og IX.

8.1 Kap. I. Innledende bestemmelser - § 3 bokstav f definisjon av kulturminne

8.1.1 Bakgrunn

I svalbardmiljøloven § 3 bokstav f defineres kulturminner som "*spor etter menneskelig virksomhet i fortiden i eller over jorden, i sjøen, i sjøbunnen og i vassdrag, herunder byggverk og anlegg av enhver art*". Ordlyden er annerledes utformet enn kulturminnelovens definisjon, jf. lov om kulturminner 9. juni 1978 nr. 50 § 2, og bestemmelsen er ikke entydig med hensyn til om immaterielle kulturminner er omfattet. Videre medfører "*i fortiden*" en innskrenkning i vurderingen av hva som kan anses som et kulturminne.

8.1.2 Departementets merknader og forslag

Departementet legger til grunn at det er et behov for å nedfelle det immaterielle elementet i bestemmelsen om definisjon av kulturminner, jf. kulturminneloven § 2 første ledd siste setning. Videre er det departementets vurdering at reguleringen av kulturminner på Svalbard bør legges tettere opp til formuleringer og struktur i kulturminneloven, for å unngå unødig tolkningstil.

Passusen *"i fortiden"* i § 3 første ledd bokstav f bør tas ut med tanke på å kunne frede nyere kulturminner. Oppstillingen av miljøer kan erstattes med *"det fysiske miljø"* som omfatter alle de nå opplistede kategoriene, og dermed innebærer en forenkling. For å fange opp den immaterielle delen, jf. kulturminneloven § 2 første ledd siste setning, foreslår departementet at *"herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til"* føyes til.

8.2 Kap. III. Verneområder - § 19 kulturmiljøområder

8.2.1 Bakgrunn

Sysselmannen og Riksantikvaren har tatt opp spørsmålet om en presisering av om fredning av kulturmiljøområder hjemler vern av interiør i bygninger i et kulturmiljøområde.

8.2.2 Departementets merknader og forslag

Kulturminneloven § 20 hjemler kulturmiljøfredning på fastlandet, og etter kulturminneloven omfattes ikke interiørvern av kulturmiljøfredingen. Det er ikke lagt til grunn at områdefredning skal omfatte noe annet på Svalbard, og det presiseres derfor at kulturmiljøområdefredning etter svalbardmiljøloven § 19 ikke omfatter interiørvern. Departementet foreslår ingen endring i ordlyden i svalbardmiljøloven § 19 på dette punktet.

8.3 Kap. V. Kulturminner - § 39 første ledd bokstav a og b fredete kulturminner

Det foreslås en ny struktur i svalbardmiljøloven § 39, og de ulike endringsforslagene vil det bli gjort rede for i det følgende.

8.3.1 Bakgrunn

Det er behov for å presisere svalbardmiljøloven § 39 første ledd bokstav a og b slik at det ikke kan misforstås når et kulturminne er automatisk fredet. Det har vært stilt spørsmål ved om man ved dagens ordlyd i § 39 mener kulturminner fra før 01.01.1945 eller til og med 31.12.1945.

8.3.2 Departementets merknader og forslag

For å gjøre lovteksten mer entydig i § 39 første ledd bokstav a og b foreslår departementet at ordlyden i bokstav a og b *"fra 1945 eller tidligere"* endres til *"eldre enn 1946"*. Dette vil være mer i tråd med ordlyden i bokstav c hvor det står *"yngre enn 1945"*.

8.4 Kap. V. Kulturminner - § 39 annet ledd levninger etter mennesker og dyr

8.4.1 Bakgrunn

Man har sett behov for en teknisk redigering av § 39 annet ledd for å unngå misforståelser av fredningsomfanget, samt at det av etiske grunner bør skilles mellom levninger etter mennesker og dyr.

8.4.2 Departementets merknader og forslag

Departementet foreslår at setningen ”*spor etter menneskegraver av alle slag, herunder ... og ... hvalross og hval...*” i § 39 annet ledd deles i to setninger og blir § 39 første ledd ny bokstav c.

Videre vil departementet presisere at det på kulturminnefaglig grunnlag ikke er behov for at plasser brukt til slakt i forskningsøyemed, uavhengig av alder, er automatisk fredet.

8.5 Kap. V. Kulturminner - § 39 tredje ledd hvilke kulturminner har sikringssone

8.5.1 Bakgrunn

Sysselemannen og Riksantikvaren foreslår å presisere hvilke kulturminner som har sikringssone. Automatisk fredete kulturminner har sikringssone. Et automatisk fredet kulturminne er ”*faste kulturminner fra 1945 eller tidligere*”, jf. § 39 første ledd bokstav a og ”*spor etter menneskegraver av alle slag, herunder kors og andre gravmarkeringer, samt bein og beinrester i og på markoverflaten og skjelettresten på slakteplasser for hvalross og hval, og i forbindelse med selvsjudd for isbjørn*”, jf. § 39 annet ledd. Svalbardmiljøloven § 3 bokstav g fastsetter at et fast kulturminne er ”*kulturminne som er fysisk knyttet til grunnen eller til den bestemte lokaliteten*”. Kulturminner som er knyttet til den bestemte lokaliteten regnes som del av en fast lokalitet. Kulturminnene nevnt ovenfor har altså sikringssone. Etter dagens lov må § 3 bokstav g og § 39 tredje ledd leses i sammenheng for å avklare spørsmålet om hvilke kulturminner som har sikringssone.

8.5.2 Departementets merknader og forslag

Departementet foreslår å presisere at sikringssonen gjelder rundt faste automatisk fredete kulturminner. I tillegg foreslås det å presisere i svalbardmiljøloven § 39 nytt annet ledd at ”*løse kulturminner regnes som faste når de er knyttet til en bestemt lokalitet, jf. § 3 bokstav g*”.

8.6 Kap. V. Kulturminner - § 39 tredje ledd - myndighet til å fastsette endret sikringssone

8.6.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 39 tredje ledd fastsetter sikringssonen til 100 meter rundt automatisk fredete kulturminner, men Sysselemannen kan fastsette annen avgrensning. Riksantikvaren har myndighet til å gi dispensasjon for inngrep i sikringssonen etter §§ 57 bokstav d og 44.

Det er pekt på at det kan virke forvaltningsmessig uryddig og ulogisk at to myndigheter har kompetanse innenfor sikringssonen. Det er stilt spørsmål ved om man bør legge kompetansen til å fatte vedtak om å avgrense sikringssonen og til å gi dispensasjon for tiltak i sikringssonen til ett og samme forvaltningsorgan.

8.6.2 Departementets merknader og forslag

Departementets vurdering er at det ikke er behov for å samle myndigheten ett sted når det gjelder spørsmålet om sikringssone eller dispensasjon. Fastsettelse av endret sikringssone, jf. § 39 tredje ledd, er i utgangspunktet en føre-var bestemmelse som ikke er ment å skulle brukes i forbindelse med søknad om tiltak. Svalbardmiljøloven §§ 57 bokstav d og 44 om dispensasjon er de relevante bestemmelsene når det søkes om dispensasjon i sikringssonen. Bestemmelsene om sikringssone og dispensasjon skal ivareta to forskjellige situasjoner, og kompetansen til å fatte vedtak kan derfor ligge hos to myndigheter. Departementet foreslår ingen endringer i ordlyden i § 39 på dette punktet.

8.7 Kap. V. Kulturminner - § 39 - spørsmål om fredningens omfang

8.7.1 Bakgrunn

Svalbardmiljølovens ordlyd i § 39 avklarer ikke omfanget av en automatisk bygningsfredning når det gjelder endringer og tilførte gjenstander etter 1945.

Ett spørsmål er om bygningsendringer, herunder påbygg og tilbygg, utført etter 1945, inngår som del av et automatisk fredet kulturminne.

Videre har det vært reist spørsmål ved om løst inventar og gjenstander regnes som faste kulturminner når de er knyttet til den bestemte lokaliteten, for eksempel gjenstander inne i en fangsthytte. Man har også sett behov for å presisere hvilken status disse gjenstandene har når de er tilført lokaliteten etter 1945.

Det er behov for å klargjøre om løst inventar kan inngå i vedtak om fredning. Videre er det behov for å presisere hvilke kulturminner som kan fredes (faste/løse) og hvor langt hjemmelen rekker når det gjelder løst inventar og gjenstander knyttet til en lokalitet.

8.7.2 Departementets merknader og forslag

Departementet ser at det er behov for å presisere hva som inngår i en automatisk bygningsfredning. Dette er kun relevant for automatisk fredning, da et fredningsvedtak vil fastsette fredningens omfang i vedtaket.

Etter kulturminneloven inngår bygningsendringer utført etter tidspunktet for den automatiske fredningen normalt som en del av det automatisk fredete byggverket. Spørsmålet om hva som er omfattet av fredningen er særlig relevant for bygninger, men også for tekniske installasjoner knyttet til for eksempel gruvedrift, hvor det kan ha skjedd endringer flere ganger etter 1945. Som en parallell kan det vises til forvaltningen av profane middelalderbygninger på fastlandet. Et eksempel kan være et loft, hvor ofte bare den ene høyden er fra middelalderen. Dersom man juridisk sett ikke har samme kontroll over hele bygningen, det vil si begge høyder, vil vernet av middelalderdelen bli illusorisk.

Etter departementets vurdering er det ingen grunn til å ha en annerledes tolkning av innholdet i automatisk fredning etter svalbardmiljøloven enn det som gjelder etter

kulturminneloven. Dette medfører at bygningsendringer, herunder påbygg eller tilbygg, utført etter 1945 normalt inngår som del av den automatiske fredningen.

Løst inventar og gjenstander regnes som faste kulturminner når de er knyttet til den bestemte lokaliteten, for eksempel gjenstander inne i en fangsthytte. Dette fremgår av svalbardmiljøloven § 3 bokstav g. Departementet foreslår å presisere dette i § 39 nytt annet ledd siste setning. En tilføyelse på en bygning er direkte knyttet til det fredete kulturminnet, og stiller seg annerledes enn en gjenstand som ikke nødvendigvis har samme tilknytning, og kan fjernes uten fysiske inngrep. Etter departementets vurdering kan gjenstander tilført en fangsthytte eller lokalitet etter 1945 ikke forstås som automatisk fredet. Dette støttes også av en antitetisk tolkning av svalbardmiljøloven § 39 første ledd bokstav b. Departementet forslår ingen endring i § 39 på dette punktet.

Departementet mener det bør klargjøres i § 39 nytt tredje ledd at løst inventar, uavhengig av alder, kan inngå i et vedtak om fredning. Til sammenligning kan man på fastlandet etter kulturminneloven § 15 frede bygninger med større løst inventar, men ikke små gjenstander og løsøre. Det kan være rimelig at fredningshjemmelen strekker seg noe lengre på Svalbard, siden løse gjenstander eldre enn 1946 er automatisk fredet.

8.8 Kap. V. Kulturminner - § 39 nytt fjerde ledd - hjemmel til områdefredning

8.8.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven mangler en uttrykkelig hjemmel til å frede et område rundt et vedtaksfredet kulturminne, slik kulturminneloven har hjemmel til på fastlandet i kulturminneloven § 19. Forarbeidene synes å forutsette at det er en slik hjemmel, jf. Ot.prp. nr. 38 (2000-2001) side 140 første spalte. På side 140 annen spalte fremgår det derimot at det er overflødig med en slik bestemmelse, fordi Sysselmannen har adgang til å utvide sikringssonen samt at det foreligger en bestemmelse om fredning av kulturmiljøområder i svalbardmiljøloven § 19. Sikringssonen gjelder imidlertid ikke for vedtaksfredete kulturminner, og hjemmelen for områdefredning kan derfor synes noe uklar.

8.8.2 Departementets merknader og forslag

Etter departementets vurdering er behovet for fredning av et område rundt et vedtaksfredet kulturminne ikke like stort på Svalbard som på fastlandet. Det er likevel behov for å ha en klar lovhjemmel slik at man har mulighet til å sikre kulturminner i miljøet. Det foreslås derfor innført en ny hjemmel for områdefredning i nytt fjerde ledd i § 39, tilsvarende kulturminneloven § 19.

8.9 Kap. V. Kulturminner - § 42 første ledd innholdet av automatisk fredning

8.9.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven synes i dag å ha et noe uklart skille mellom automatisk fredning og vedtaksfredning. Det er behov for at loven gjennomgående klargjør dette skillet, fordi det er ulike rettsvirkninger knyttet til denne soneringen. Et eksempel er sikringssonen, som kun gjelder for automatisk fredete kulturminner.

8.9.2 Departementets merknader og forslag

Departementet foreslår å benytte begrepet ”*automatisk fredet kulturminne*” i § 42 første ledd, for å presisere hvilke type freding denne bestemmelsen retter seg mot. Etter forslaget til ny oppstilling i svalbardmiljøloven § 39, i punkt 8.5.1 over, omfatter ”*automatisk fredet*” faste kulturminner eldre enn 1946, løse kulturminner eldre enn 1946 og spor etter menneskegraver av alle slag, uavhengig av alder, herunder kors og andre gravmarkeringer, samt bein og beinrester i og på markoverflaten og skjelettresten på slakteplasser for hvalross og hval, og i forbindelse med selvskudd for isbjørn. Ved å fastsette at bestemmelsen omhandler ”*automatisk fredet kulturminne*” vil man også få en uttrykkelig dispensasjonsadgang for løse kulturminner.

I § 42 første ledd foreslås det innledningsvis å tilføye ”*med mindre annet er fastsatt i medhold av denne loven*”, slik at bestemmelsen harmonerer bedre med dispensasjonsbestemmelsene slik de er i kulturminneloven.

8.10 Kap. V. Kulturminner - § 42 annet ledd forbudet mot telting

8.10.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 42 første ledd fastsetter at det ikke er tillatt å sette opp telt i sikringssonen. Begrunnelsen for forbudet henger sammen med faren for å forstyrre kulturlag i bakken. Man har sett behov for en oppmykning av regelverket. Dette er begrunnet i at det er lite kulturlag på Svalbard samt at en oppmykning vil gi en forenklet saksbehandling.

8.10.2 Departementets merknader og forslag

Departementet slutter seg til de faglige vurderingene om at telting på frossen og snødekket mark ikke vil medføre et problem. Departementet foreslår derfor en oppmykning i § 42 annet ledd ved at det tillates telting på frossen og snødekt mark innenfor sikringssonen.

8.11 Kap. V. Kulturminner - § 44 dispensasjon, jf. § 22 og § 57 første ledd bokstav d

8.11.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 44 første ledd har blitt tolket som dispensasjonshjemmel for automatisk fredning, jf tredje punktum hvor det fremgår at ”*Direktoratet avgjør snarest mulig om og i tilfelle på hvilken måte tiltaket kan iverksettes.*” Forarbeidene (Ot. prp. nr. 38 (2000-2001) på side 141 annen spalte nederst) uttaler også at § 44 avløste kulturminneforskriften for Svalbard §§ 10, 11 og 12, hvor § 11 spesielt hjemlet ”*Tillatelse til inngrep i fredede, faste kulturminner*”.

Dette synes ikke å harmonere med at svalbardmiljøloven § 44 første ledd annet punktum viser til at §§ 57-58 kommer til anvendelse dersom det viser seg at tiltaket vil virke inn på faste kulturminner. Etter § 44 første ledd annet punktum må derfor tiltakshaver søke om tillatelse etter §§ 57-58, jf. også forarbeidene side 142 første spalte hvor dette fremgår. Videre fremgår det av forarbeidene på side 148 annen spalte at § 57 bokstav d tilsvarer kulturminneloven § 8, som nettopp er hjemmel for dispensasjon fra

automatisk fredning på fastlandet. Etter § 57 første ledd er det miljøvernmyndighetene for Svalbard, dvs. Riksantikvaren, jf. instruks for miljøvernforvaltningen på Svalbard av 23. februar 2004, som gir tillatelsen, eventuelt på vilkår. Dette fremgår også av forarbeidene på side 142 første spalte.

I svalbardmiljøloven § 22 er det hjemmel for dispensasjon fra vernevedtak. I forarbeidene s. 134 annen spalte fremgår det at "Paragrafen er generell og gjelder også vedtaksfredete kulturminner i medhold av lovens kap V". Av hensyn til systematikken i loven har departementet imidlertid sett behov for en egen dispensasjonshjemmel i kapittel V for vedtaksfredete kulturminner.

8.11.2 Departementets merknader og forslag

Både § 44 første ledd tredje punktum og § 57 bokstav d synes å være hjemmel for dispensasjon fra automatisk fredning, jf også forarbeidene. Når det gjelder § 57 bokstav d synes intensjonen å være at man har ønsket å samle og gi en mest mulig uttømmende bestemmelse for tiltak som krever tillatelser fra miljøvernmyndighetene i disse tilfellene. Når man i tillegg har lagt dispensasjonsmyndigheten til § 44 skyldes dette trolig at man for automatisk fredning har sett behov for å ha en særskilt hjemmel i kulturminnekapitlet i tilknytning til forbudsbestemmelsen i § 42. Det foreslås at henvisningen til §§ 57-58 i § 44 første ledd annet punktum tas ut av loven, da denne har skapt mye uklarhet. Disse bestemmelsene vil gjelde uavhengig av henvisningen.

Departementet foreslår videre at hovedsystematikken i § 57, herunder § 57 bokstav d opprettholdes, med hensyn til hvilke tillatelser et tiltak må søke om. Det foreslås tatt inn en henvisning til § 44 i § 57 bokstav d for å tydeliggjøre at § 44 er bestemmelsen når det gjelder dispensasjon fra automatisk fredning. Bestemmelsene må imidlertid ses i sammenheng. I tillegg tilføyes "automatisk" foran fredet i § 57 bokstav d.

Videre, for å unngå misforståelser, foreslår departementet at begrepet "*faste kulturminner*" i § 44 første ledd erstattes med "*automatisk fredete kulturminner*" med en henvisning til § 39 første ledd. Slik vil også løse kulturminner inkluderes og få en dispensasjonshjemmel.

Videre foreslås det at bestemmelser om automatisk fredete kulturminner og vedtaksfredete kulturminner samles i egne ledd. Det foreslås en ny hjemmel for dispensasjon fra vedtaksfredning i kap V, § 44 fjerde ledd. Dette medfører ingen endringer i § 22.

Dispensasjonshjemmelen for automatisk fredete bygninger synes noe uklar. Det fremgår ikke at man kan sette vilkår tilsvarende de vedtaksfredete kulturminnene som omtales i § 44 nytt fjerde ledd. Dette gir i praksis videre rammer og større rom for skjønn ved behandling av dispensasjon fra en automatisk fredet bygning, noe som kan være hensiktsmessig. I en vedtaksfredning vurderes en bygning spesifikt med bestemmelser som gir rammer for eventuelle endringer.

8.12 Kap. V. Kulturminner - § 45 Undersøkelser

8.12.1 Bakgrunn

Riksantikvaren har rett til å søke etter, grave frem, granske og dokumentere fredete kulturminner etter svalbardmiljøloven § 45 første ledd. Det har vært stilt spørsmål ved om Riksantikvaren i forbindelse med arkeologiske og andre faglige undersøkelser kan benytte eksterne til slike oppdrag.

8.12.2 Departementets merknader og forslag

Departementet presiserer at Riksantikvaren kan benytte eksterne til å utføre oppdrag i forbindelse med arkeologiske eller andre faglige undersøkelser, så lenge direktoratet står ansvarlig for undersøkelsene. Slike oppdrag gjelder faktisk utførelse, ikke delegering av myndighet eller myndighetsutøvelse.

Departementet foreslår å endre § 45 første ledd første punktum ved å presisere at direktoratet kan gi tillatelse til at andre kan gjennomføre tiltak som å søke etter, grave frem, granske og dokumentere fredete kulturminner.

8.13 Kap. V. Kulturminner – § 45 skjøtsel og vedlikehold

8.13.1 Bakgrunn

Etter svalbardmiljøloven § 45 annet ledd kan Sysselmannen vedlikeholde kulturminner, mens tiltak utover vedlikehold må Riksantikvaren gi tillatelse til. Man har sett behov for å klargjøre kompetansedelingen mellom Riksantikvaren og Sysselmannen, dvs. hva kan Sysselmannen utføre i medhold av § 45 og hvilke tiltak krever tillatelse fra Riksantikvaren. Det strenge forbudet mot endring av automatisk fredete kulturminner i lovens § 42 kan synes å stå i motstrid til § 45 annet ledd ”*Sysselmannen kan sette i stand...*” Istandsetting nevnt i § 45 annet ledd kan også stå i motstrid til ny siste setning i samme ledd, der det er fastsatt ”*tiltak ut over vedlikehold (...) krever dispensasjon av direktoratet etter § 44*”.

8.13.2 Departementets merknader og forslag

Istandsetting er et begrep som benyttes om arbeider som går ut over vedlikehold. For å sikre en konsekvent ordlyd i loven bør både Sysselmannen og private eiere søke Riksantikvaren om dispensasjon for arbeider som går ut over vanlig vedlikehold, og departementet foreslår at dette presiseres i lovteksten i § 45. Dette er også praksis etter kulturminneloven på fastlandet.

Departementet vil presisere at § 45 er en bestemmelse om hvilken myndighet som har kompetanse til å tillate arbeider utover vedlikehold på kulturminner. Eiere av kulturminner har et selvstendig ansvar for at kulturminnet blir vedlikeholdt.

8.14 Kap. IX. Håndheving og sanksjoner - § 98 Svalbards miljøvernfond

8.14.1 Bakgrunn

Svalbardmiljøloven § 98 omhandler Svalbards miljøvernfond. Etter denne bestemmelsen kan fondets midler bare brukes til tiltak på Svalbard som har til formål å beskytte miljøet. Svalbardmiljøloven § 98 annet ledd bokstav c fastsetter bruken av

fondets midler til ”*tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning etter §§ 21 og 44 tredje ledd og 45 så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige*”.

Det har vært reist spørsmål om hvilke typer kulturminner som kan få støtte fra miljøvernfondet etter dagens lovtekst.

Det kan skilles mellom følgende kategorier kulturminner på Svalbard:

1. Faste fredete kulturminner, jf. § 39 bokstav a (fra 1945 eller tidligere)
2. Løse fredete kulturminner, jf. § 39 bokstav b (fra 1945 eller tidligere)
3. Vedtaksfredet etter svalbardmiljøloven § 39 bokstav c (yngre enn 1945)
4. Avsatt som kulturminneområde i arealplan, jf. svalbardmiljøloven § 49 tredje ledd punkt 3
5. Kulturminner yngre enn 1946 som tilkjennes bevaringsverdi
6. Kulturminner yngre enn 1946 som ikke tilkjennes bevaringsverdi

Kulturminner i kategori 1, 2 og 3 er entydige og omfatter fredete kulturminner. Kategori 4 omfatter tildels verdifull bebyggelse i bosetningene, altså planområdene.

Når det gjelder kategori 5 kan den deles i følgende underkategorier:

- a) Kulturminner som er tilkjent bevaringsverdi i skriftlige uttalelser eller rapporter, men som mangler formelt vern gjennom fredning eller arealplan.
- b) Nyere tids kulturminner uten definert bevaringsverdi, som enkelte bygninger i Barentsburg og Pyramiden. Her kan det være bevaringsverdige enkeltbygninger, uten at det foreligger noen skriftlig vurdering av disse.

Når det gjelder begrepet bevaringsverdig er det ikke det et juridisk begrep i loven, men en skjønnsmessig vurdering gjort av for eksempel Sysselmannen som kulturminnemyndighet.

Kategori 6 faller utenfor kulturminneforvaltningens ansvarsområde. Slike nyere tids bygninger kan likevel bli definert som bevaringsverdige kulturminner i dag eller i fremtiden. De kan da eventuelt sikres gjennom vedtaksfredning eller avsettes som kulturminneområde i arealplan.

Kategori 1, 2 og 3 kan motta støtte fra miljøvernfondet i dag, mens de øvrige kategorier faller utenfor fondets virkeområde. Det har vært reist spørsmål om miljøvernfondet bør favne bredere slik at det også omfatter kulturminner med høy kulturhistorisk verdi, og stor betydning for den historiske identiteten blant annet bosetningene på Svalbard, men uten at de er underlagt noe formelt vern.

8.14.2 Departementets merknader og forslag

Etter departementets vurdering bør det åpnes for en utvidelse av fondets virkeområde, uavhengig av bevaringsstatus, ved å endre § 98 annet ledd bokstav c til ”*tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning av kulturminner* så langt dette ikke kan ventes

dekket av den ansvarlige”. Dette vil sikre at et større omfang kulturminner vil kunne motta støtte fra fondet. Styret for fondet søkes satt sammen slik at ulike fagkompetanser er representert. Videre kan sekretariatet søke direktoratene om veiledning til å vurdere søknader. Den faglige vurderingen og kompetansen til å vurdere søknader på kulturminnefeltet vil derfor være ivaretatt.

9. Departementets forslag til lovendringer i svalbardmiljøloven kap. IX Håndheving og sanksjoner

9.1 § 94 Eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.

9.1.1 Bakgrunn

Etter svalbardmiljøloven § 94 vil flora og fauna som er innsamlet, fanget eller avlivet i strid med loven eller med hjemmel i enkelte av lovens bestemmelser, samt fallvilt og dyr som er avlivet av dyrevernensyn, tilfalle Svalbards miljøvernfond. Det er også Svalbards miljøvernfond som avgjør hvordan slik flora og fauna skal disponeres.

Svalbardmiljøloven § 94 gir miljøvernfondet en eiendomsrett, men praksis i dag er at det er Sysselmannen som håndterer denne type flora og fauna i tråd med etablerte rutiner hos Sysselmannen. Dette omfatter blant annet innhenting av viltet, diverse prøvetaking og kontakt med forskningsmiljøene i den anledning. Utgiftene ved Sysselmannens arbeid har ikke vært belastet Svalbards miljøvernfond.

Svalbardmiljøloven § 94 regulerer ikke fauna felt i samband med forskning. Sysselmannen avgjør søknader om felling av fauna i tilknytning til forskning. I tilfeller der det gis tillatelse til felling av fauna, settes det normalt som vilkår at faunaen tilfaller Svalbards miljøvernfond. Det innebærer at i praksis har miljøvernfondet fått eiendomsretten til fauna også i slike tilfeller. Når det gjelder forskningsfelling, har det vært praksis at forskerne kostnadsfritt slakter dyrene og bringer dem til Longyearbyen.

Det følger av svalbardmiljøloven § 98 at midler innkrevd i medhold av bl.a. § 94 tilfaller Svalbards miljøvernfond. Fondet har fått noen inntekter ved salg av viltkjøtt, men disse har vært begrenset og variert kraftig. Inntekter fra salg av viltkjøtt varierer fra kr 4 500 i 2008 til kr 46 936 i 2009.

Dersom Svalbards miljøvernfond skal overta ansvaret for forvaltningen av flora og fauna som nevnt i § 94 som Sysselmannen i dag i praksis har, krever det et sekretariat med en viss kompetanse og kapasitet. Det har ikke sekretariatet for Svalbards miljøvernfond i dag, og det er heller ikke hensiktsmessig at fondets sekretariat skal bygge opp denne kompetansen og kapasiteten. Styret for Svalbards miljøvernfond ønsker derfor at eiendomsretten til flora og fauna som nevnt i § 94 samt verdien av dette, overføres til Sysselmannen.

9.1.2 Departementets merknader og forslag

Hensynet bak § 94 er bl.a. å forebygge miljøkriminalitet, ettersom det uttrykkelig fremgår av bestemmelsen at man ikke vil kunne beholde flora eller fauna som er håndtert på ulovlig vis. Dette hensynet ivaretas også ved at eiendomsretten til flora og fauna som opplistet i § 94 overføres til Sysselmannen. Departementet er enig med styret for Svalbards miljøvernfond i at det ikke er hensiktsmessig at fondets sekretariat bygger opp kompetanse og kapasitet til å håndtere denne type flora og fauna i praksis. Departementet foreslår at det er Sysselmannen som har eiendomsretten og skal avgjøre hvordan dette materialet skal disponeres. Dermed vil Sysselmannen ha mulighet til å bringe de aktuelle forskningsinstitusjonene inn på en hensiktsmessig måte.

Det følger av svalbardmiljøloven § 98 at midler innkrevd i medhold av bl.a. § 94 tilfaller Svalbards miljøvernfond. Departementet foreslår ingen endring i denne paragrafen, noe som innebærer at verdien av flora og fauna som nevnt i § 94 fortsatt bør tilfalle miljøvernfondet. Dette foreslås presisert i nytt første punktum i § 94 tredje ledd. Videre finner departementet det naturlig å lovfeste deler av den praksis Sysselmannen har etablert ved at verdien av fauna felt i samband med forskning tilfaller miljøvernfondet selv om Sysselmannen ved lovendringsforslaget også vil få eiendomsretten til denne type fauna. På denne måten sikrer man at midlene bare blir brukt på Svalbard og bare til miljøformål.

En slik endring vil bringe regelverket mer i samsvar med dagens praksis. Den gir for øvrig god sammenheng med at det er Sysselmannen som er den stedlige miljøvernmyndigheten på øygruppen, og som også er ansvarlig for å føre tilsyn med at svalbardmiljøloven overholdes.

Departementet har vurdert om det er den totale inntekten ved salg av denne type flora og fauna som skal tilfalle fondet eller om det er nettoinntekten, dvs. med fradrag for Sysselmannens utgifter ved håndteringen av dette materialet.

Departementet har forstått det slik at dersom Sysselmannen både er eier av og får verdien av denne type flora og fauna, så vil evt. inntekter fra salg ikke kunne godskrives Sysselmannen direkte slik systemet er i dag. Det vil si at Sysselmannen ikke vil få dekket sine utgifter knyttet til håndteringen av dette materialet. Departementet mener det er lite heldig at verdien ikke blir på Svalbard, enten i form av godtgjøring til Sysselmannen eller bidrag til miljøvernfondet.

Dersom verdien skal tilfalle fondet, peker Sysselmannen på at han vil fakturere miljøvernfondet for sine utgifter med håndtering av viltet. Disse utgiftene kan i noen tilfelle komme til å overstige inntekter fra salg av viltet. Departementet ser at dette er uheldig, men viser til at loven slik den er formulert i dag ikke er til hinder for at Sysselmannen kan ta betalt for de tjenestene han yter miljøvernfondet. Departementet mener det er lite naturlig at Sysselmannen tar betaling for å håndtere noe som han selv eier, og mener det også har en symbolsk verdi at disse midlene tilfaller miljøvernfondet og ikke går til det offentlige. I utgangspunktet ser departementet det slik at den totale

verdien tilfaller miljøvernfondet, men at det vil være mulig for Sysselmannen og miljøvernfondet å avtale en viss kompensasjon for Sysselmannens innsats som ikke overstiger inntektene fondet har fra salg av dette materialet.

9.2 Ny § 96 a Overtredelsesgebyr

9.2.1 Bakgrunn

Ved brudd på plikter, påbud eller forbud fastsatt i eller i forskrift med hjemmel i svalbardmiljøloven, gir loven flere alternative sanksjonsmuligheter i kap. IX. Sysselmannen har pekt på tilfeller med overtredelser av mindre alvorlig art hvor det kan være vanskelig å finne riktig og adekvat sanksjon. Sysselmannen har vist til rettsutviklingen i spesiallovgivningen for øvrig, og foreslår å innføre overtredelsesgebyr som sanksjonsform etter svalbardmiljøloven.

Overtredelsesgebyr er en sanksjon som forvaltningen kan pålegge en person eller et foretak som innebærer plikt til å betale et gebyr for forsettlige eller uaktsomme brudd på en handlingsnorm, herunder unnlater av plikter, fastsatt i lov, forskrift eller vedtak. Ileggelse av overtredelsesgebyr er et enkeltvedtak som må forhåndsvarsles og senere kan påklages etter de alminnelige forvaltningsrettslige regler. Et endelig vedtak kan videre bringes inn for domstolene, som behandler saken i sivilprosessuelle former.

9.2.2 Departementets vurderinger og forslag

Formålet med å innføre overtredelsesgebyr som sanksjonsform er for det første å avkriminalisere mindre alvorlige overtredelser som etter dagens lovgivning er belagt med straff. Det er grunn til å anta at en hjemmel til å reagere med overtredelsesgebyr istedenfor anmeldelse til politiet, vil senke terskelen for å anvende sanksjoner. Det vil regelmessig være ressursbesparende å ilegge overtredelsesgebyr istedenfor å utferdige et straffeprosessuelt forelegg. Det vil dessuten ta kortere tid fra lovbrudd til sanksjon sammenlignet med dagens ordning med anmeldelse til politiet, etterforskning og påtalevedtak.

Departementet ønsker å innføre denne typen sanksjon i svalbardmiljøloven også for å unngå en evt. forskjellsbehandling ved overtredelser. Longyearbyen lokalstyre arbeider nå med å implementere den nye plan- og bygningsloven i ”Byggesaksforskrift for Longyearbyen”. Dersom bestemmelsen om overtredelsesgebyr i plan- og bygningslovens § 32-8 gis anvendelse gjennom byggesaksforskriften, får Longyearbyen lokalstyre hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr innenfor sitt planområde. Såfremt det ikke inntas en lignende hjemmel for overtredelsesgebyr i svalbardmiljøloven, kan det skje at like overtredelser behandles ulikt alt etter hvilket geografisk område forholdet har funnet sted.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr bør gjelde både for private rettssubjekter og foretak, såfremt overtredelsen er begått på vegne av foretaket. Det må videre legges til grunn at ileggelse av overtredelsesgebyr er å anse som en straffesanksjon eller straffesiktelse etter Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Hvor grensen mellom anmeldelse til politiet og illeggelse av overtredelsesgebyr skal trekkes, kan løses gjennom forskrift eller ved å utvikle forvaltningspraksis over tid. Utgangspunktet for grensedragningen vil naturlig være at overtredelsesgebyr velges som sanksjonsform ved de minst alvorlige straffbare forhold. Kravene til straffbarhet angir samtidig den nedre grensen for når overtredelsesgebyr bør anvendes.

Departementet mener adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr bør være generell, dvs. etter en skjønnsmessig adgang ved ethvert forsettelig eller uaktsom brudd på handlingsnorm eller plikt.

Overtredelsesgebyrets størrelse kan fastsettes skjønnsmessig, men med muligheter for departementet til i forskrift å gi nærmere regler om dette. Sentrale momenter i vurderingen av gebyrets størrelse vil normalt være vinningen eller den potensielle vinningen ved lovbruddet, lovbruddets alvor og omfang samt graden av skyld. En rettesnor kan være hvilken bøtStraff som ellers ville blitt utmålt for forholdet.

Departementet foreslår at overtredelsesgebyret tilfaller Svalbards miljøvernfond. Overtredelsesgebyr hjemlet i annen spesiallovgivning tilfaller statskassen, men departementet mener det vil være naturlig at et gebyr ilagt ved brudd på svalbardmiljøloven går inn i miljøvernfondet på lik linje med erstatning etter svalbardmiljøloven § 95 og tvangsmulkt etter svalbardmiljøloven § 96. Det vil dermed være i tråd med svalbardmiljølovens system at gebyret tilfaller miljøvernfondet. Forslaget medfører at svalbardmiljøloven § 98 må endres.

Kompetansen til å ilegge lovovertrredelsesgebyr foreslås lagt til Sysselmannen da Sysselmannen har bred erfaring i forhold til forvaltning av svalbardmiljøloven og straffeprosess.

10. Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget til lovendringer

10.1 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på naturforvaltningsområdet – kap. I, III, IV, VII

De forslagene til lovendring som ikke blir særskilt omtalt her, anser departementet som en justering og stadfesting av gjeldende rett slik at lovforslaget ikke innebærer noen nye administrative og økonomiske konsekvenser.

Når det gjelder departementets forslag til endringer i §§ 26 og 27 om innførsel av flora og fauna samt utsetting og flytting av organismer mv. er hensynet bak forslagene å hindre uønsket spredning/introduksjon av arter og dermed unngå en menneskeskapt endring av miljøtilstanden. Forslaget innebærer en utvidelse av krav om tillatelse ved innførsel av flora og fauna og en utvidelse i forbudet utsetting, flytting og kultivering ved at en må søke om tillatelse i flere tilfelle enn man må i dag. Det vil ha konsekvenser for private og evt. bedrifter med ønske om kommersiell virksomhet på dette området, men departementet kjenner ikke til at man driver for. eks. oppdrett på Svalbard i dag og anser de klimatiske forholdene å være slik at det ikke er aktuelt med oppdrett i sjø i

nærmeste framtid. Det kan likevel ikke utelukkes at slik aktivitet kan bli aktuelt i framtiden dersom klimaet endrer seg, og departementet foreslår derfor endringen med bakgrunn i føre-var prinsippet. Forslaget vil kunne medføre en økt arbeidsbelastning for Direktoratet for naturforvaltning som er miljøvernmyndighet etter disse bestemmelsene på bakgrunn av delegasjon fra Miljøverndepartementet.

Når det gjelder departementets forslag om en ny bestemmelse om isbjørnsikring uten leiopphold i ny § 30 a, vil hensynet bak være å unngå unødvendig skadefelling av isbjørn. Kravet om isbjørnsikring vil rette seg mot alle som er ute i felt, blant annet både private, turoperatører, anleggsarbeidere og forskere. Man må skaffe seg informasjon om nødvendige tiltak for å avverge angrep fra isbjørn uten å skade eller avlive dyret, og man må ha kompetanse og utstyr til å iverksette nødvendige tiltak i felt. Departementet legger til grunn at de fleste som opptre i felt vil sikre seg mot isbjørn allerede i dag, og departementet legger derfor ikke opp til noe utvidet tilsyn fra Sysselmannens side.

Departementets forslag til endring i § 32 fjerde ledd om fangstmenn innebærer for det første at forskriftskompetansen flyttes fra Sysselmannen til departementet. Videre åpner forskriftshjemmelen for at man kan gjøre unntak fra reglene om høstingens omfang, varighet og karakter, dvs. kvoter, jakttider, fangstmetoder og lignende. Forutsetningen er likevel at det ikke medfører at høstingen får et omfang som medfører at artenes naturlige produktivitet, mangfold og leveområder påvirkes. De nærmere konsekvensene av en slik forskrift som man nå lager en hjemmel for, må utredes ved fastsettelse av forskriften.

Departementet foreslår ny bokstav g § 57 første ledd om krav om tillatelse fra Sysselmannen til oppføring av innretninger eller anlegg som ikke er fast forbundet med grunnen og som kan virke inn på landskapet. Formålet med bestemmelsen er å bevare villmarksnaturen og hindre omgørelser av regelverket ved å for. eks. sette ut meiehytter. De landskapsmessige virkningene vil være de samme i disse tilfellene som om hytta var fast forankret i grunnen. På denne måten utvides forbudet i § 57, men både private og bedrifter er vel kjent med at det på Svalbard er en lav terskel for hva man kan etablere utenfor planområdene. Bestemmelsen vil kunne medføre at Sysselmannen får flere søknader til behandling. Departementet legger likevel til grunn at en evt. økt arbeidsbelastning vil kunne tas innenfor eksisterende rammer.

Når det gjelder departements forslag til endringer i § 77, er dette delvis en stadfesting av gjeldende praksis der Sysselmannen har en utvidet rett til motorferdsel enn det som følger av ordlyden. De stedlige forholdene på Svalbard taler for en slik utvidet rett for Sysselmannen slik at han effektivt kan utføre alle sine tilsynsoppgaver. Endringen vil bare ha betydning for Sysselmannsbestillingen, og da i den forstand at det må føres statistikk over motorferdsel hjemlet i svalbardmiljøloven med forskrifter.

Endringene som er foreslått i § 80, § 81, § 82 og § 83 gjelder myndighet til å fastsette forskrifter. Når forskriftskompetansen legges til departementet istedenfor Sysselmannen, medfører det en økt arbeidsbelastning for departementet som vil bli tatt

innenfor de eksisterende rammer. Det vil også medføre et enklere og mer oversiktlig regelverk når forskriftskompetansen, inkludert kompetansen til å endre forskriftene, legges til ett og samme organ.

Når det gjelder forslaget om tungoljeforbud i Svalbards territorialfarvann i ny § 82 a, er de økonomiske og administrative konsekvensene omtalt sammen med selve forslaget i kap. 5.9 i høringsnotatet.

10.2 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på forurensingsområdet – svalbardmiljøloven kap. I, VII, VIII

De forslagene til lovendring som ikke blir særskilt omtalt her, anser departementet som en justering og stadfesting av gjeldende rett slik at lovforslaget ikke innebærer noen nye administrative og økonomiske konsekvenser.

Når det gjelder departementets forslag til endring av definisjonen av forurensing i § 3, ser departementet det som mest hensiktsmessig at myndigheten til å fastsette om lys og annen stråling skal reguleres på samme måte som annen forurensning er hos samme organ på fastlandet som på Svalbard. Det vil da ikke være Sysselmannen som har denne forskriftskompetansen, men miljøvernmyndigheten, jf. § 4. Etter departementets oppfatning bør forskriftskompetansen ligge hos departementet.

Departementet har foreslått en endring av § 70 for å kunne pålegge beredskaps- og aksjonsplikt ved mindre tilfeller av akutt forurensning i aktuelle planområder på Svalbard. Det vil først og fremst kunne være aktuelt for Longyearbyen lokalstyre. Endringen anses ikke å ha økonomiske og administrative konsekvenser. Slike konsekvenser vil bli utredet ved utarbeidelse av en forskrift.

Departementet foreslår å åpne for delegering av kompetanse til å fastsette forskrifter om avfall, jf. forslag til endring i § 71. Det vil formelt bety at man kan delegere forskriftskompetanse til planansvarlig innenfor deres planområde. I praksis vil det innebære at man på bakgrunn av utviklingen i Longyearbyen åpner for å gi samme kompetansen til Lokalstyret som kommunene har på fastlandet. Dette vil innebære økt ansvar for Lokalstyret, men departementet legger vekt på at Lokalstyret selv ønsker seg denne kompetansen.

Forslaget om endring av § 92 innebærer kun en administrativ endring siden hjemmelen til å kreve gebyr for saksbehandling allerede finnes i forvaltningsloven. Forslaget innebærer at det er departementet og ikke Kongen i statsråd som kan fastsette evt. forskrifter også på dette området. Departementet har ikke tatt stilling til om det skal utarbeides slike forskrifter nå.

10.3 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på arealplanområdet - svalbardmiljøloven kap. VI og VII

Når det gjelder departementets forslag til endringer på arealplanområdet, vil det som det følger av redegjørelsen kun være snakk om mindre endringer og tilpasninger til

dagens praksis. Flere av lovtolkingsutfordringene mener departementet kan løses ved en revisjon av *Veileder om arealplanlegging og konsekvensutredninger* (utgitt av Miljøverndepartementet 2007). De foreslåtte lovendringene innebærer derfor ikke noen nye administrative og økonomiske konsekvenser.

10.4 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer på kulturminneområdet – svalbardmiljøloven kap. I, V, VII og IX

Når det gjelder departementets forslag til endringer på kulturminneområdet, dreier det seg om redigeringer og presiseringer i forhold til dagens praksis og for å gjøre loven lettere tilgjengelig og oversiktlig. Forslaget innebærer ingen materielle endringer og heller ingen endring i myndighetsfordelingen. De foreslåtte lovendringene har derfor ikke noen administrative eller økonomiske konsekvenser.

10.5 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslag til lovendringer i svalbardmiljøloven kap. IX Håndheving og sanksjoner

Når det gjelder departementets forslag til endring i § 94, viser departementet til at Svalbards miljøvernfond ikke har noen forutsetninger for å sitte som eier av flora og fauna som nevnt i § 94. For fondet er det verdien av disse midlene som er det sentrale. Lovendringen gjør at lovteksten blir i samsvar med det som er praksis i dag.

For Sysselmannen vil en lovendring som foreslått ikke innebære noen administrativ eller økonomisk endring, i det Sysselmannen allerede i praksis og etter avtale med miljøvernfondet forestår håndteringen av denne floraen og faunaen.

Når det gjelder departementets forslag til ny § 96 a om overtredelsesgebyr, vil denne bestemmelsen supplere de sanksjonsmuligheter man har etter svalbardmiljøloven i dag. Bestemmelsen medfører at man avkriminaliserer mindre alvorlige overtredelser som etter dagens lovgivning er belagt med straff. Samtidig er det grunn til å anta at en hjemmel til å reagere med overtredelsesgebyr istedenfor anmeldelse til politiet, vil senke terskelen for å anvende sanksjoner.

Det foreslås at Sysselmannen skal ilegge overtredelsesgebyr da han allerede i dag besitter den nødvendige kompetansen til å forvalte bestemmelsen. Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr vil trolig forenkle og effektivisere sanksjoneringen av de mindre alvorlige lovbruddene som i dag anmeldes til og etterforskes av politiet. Det vil regelmessig være ressursbesparende å ilegge overtredelsesgebyr istedenfor å utferdige et straffeprosessuelt forelegg. Det vil dessuten ta kortere tid fra lovbrudd til sanksjon sammenlignet med dagens ordning med anmeldelse til politiet, etterforsking og påtalevedtak.

Departementet foreslår at overtredelsesgebyret skal tilfalle Svalbards miljøvernfond. Dette innebærer at gebyret bare kan brukes til tiltak på Svalbard som har til formål å verne miljøet. Det er vanskelig å si noe konkret om hvor mye midler et slikt overtredelsesgebyr kan forventes å tilføre fondet årlig. Evt. inntekter fra gebyret vil bli

budsjettet i statsbudsjettet kap. 4472 Svalbards miljøvernfond, post 70 Diverse inntekter.

11. Ikrafttredelse

Departementet foreslår at deler av loven trår i kraft straks, mens noen deler trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at ulike bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid. Miljøverndepartementet tar sikte på å legge fram et forslag til endringslov for Stortinget våren 2011 slik at loven kan trå i kraft i juli 2011, evt. 1. januar 2012. Når det gjelder bestemmelsen om tungoljeforbud i Svalbards territorialfarvann, foreslår departementet at denne bestemmelsen trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

12. Forslag til Lov om endringer i lov om miljøvern på Svalbard 15. juni 2001 nr.79 (svalbardmiljøloven)

FORSLAG TIL LOV OM ENDRINGER I LOV OM MILJØVERN PÅ SVALBARD 15. JUNI 2001 NR.79 (SVALBARDMILJØLOVEN)

I

I lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lov har til formål å opprettholde et tilnærmet uberørt miljø på Svalbard når det gjelder sammenhengende villmark, *landskap*, flora, fauna og kulturminner.

§ 3 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) forurensning: tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen, støy og rystelser, samt lys og annen stråling når det blir bestemt av *miljøvernmyndigheten*, dersom dette kan være til skade eller ulempe for miljøet;

§ 3 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) kulturminne: *alle* spor etter menneskelig virksomhet i *vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter som det knytter seg historiske hendelser til.*

§ 16 annet ledd skal lyde:

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted. Landskapet, og i tilfelle havbunnen, med planter, dyreliv, geologiske forekomster og

kulturminner skal vernes mot utbygging, anlegg, forurensning og annen virksomhet, herunder ferdsel, som kan påvirke eller forstyrre naturmiljøet *eller kulturminner*.

§ 23 nytt annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 26 og § 27 omfattes ikke av unntaket i første ledd.

§ 26 annet ledd skal lyde:

For å gjennomføre konvensjonen av 3. mars 1973 om internasjonal handel med truede arter av vill flora og fauna (CITES) eller andre internasjonale forpliktelser, eller for øvrig for å bevare naturlig villlevende arter, kan Kongen gi forskrift om inn- og utførsel, transport, omsetning og oppbevaring eller besittelse avlevende eller døde eksemplarer eller deler av slike.

§ 27 skal lyde:

§ 27. (utsetting og flytting av organismer mv.)

Uten tillatelse fra miljøvernmyndigheten må ingen

- a) sette ut flora eller fauna som ikke finnes naturlig på Svalbard fra før,
- b) flytte stedegne arter av flora eller fauna, *eller*
- c) sette i verk kultiveringstiltak for flora *eller fauna*, herunder sette ut flora eller fauna på land eller i vassdrag, fjorder og sjøområder.

Ny § 30a skal lyde:

§ 30a. (sikring mot isbjørnangrep)

Enhver som utøver virksomhet utenfor planområder plikter å ha kunnskap om sikring mot isbjørnangrep. Det skal iverksettes nødvendige tiltak for å unngå fare for angrep fra isbjørn og for å kunne avverge et slikt angrep uten å skade eller avlive dyret.

Virksomheten skal ha egnede midler for skremming og jaging av isbjørn.

Sysselmannen kan gi nærmere regler om isbjørnsikring i forskrift.

§ 32 annet ledd skal lyde:

Høsting kan bare foretas av den som har løst kort (jaktkort, fiskekort). Ingen kan ha jaktkort før fylte 16 år. Departementet kan gi nærmere forskrift om kort og avgift for kort og felling, om opplæring og prøve som vilkår for jaktkort, om adgang til å delta i jakt og fangst i opplæringsøyemed, og om andre vilkår for høsting.

§ 32 fjerde ledd skal lyde:

Sysselmannen kan gi overvintrende fangstfolk med tilhold i fangsthytte enerett til høsting innenfor et avgrenset område og tidsrom. Før slik enerett blir gitt, skal Sysselmannen kunngjøre adgangen til å søke om enerett innen en angitt frist. I vedtak om enerett angis hvilke arter eneretten omfatter. Det kan settes vilkår, herunder om utføring av oppgaver med tilsyn, jf kapittel VIII, og opplæring. *Departementet kan gi forskrift om tildeling av fangstområder med enerett til høsting og fastsette særregler for høsting for fangstmenn som nevnt i paragrafen her om hvilke tidsrom høstingen kan foregå, hvilken mengde som kan høstes og høstingsmåter.*

§ 32 nytt femte ledd skal lyde:

Sysselmannen kan pålegge rapportering og innsamling i forbindelse med tillatelser til høsting. Ved manglende oppfølging av slike pålegg kan Sysselmannen nekte tilsvarende tillatelse kommende sesong.

§ 39 skal lyde:

§ 39. (fredete kulturminner):

Automatisk fredet er:

- a) faste kulturminner eldre enn 1946;*
- b) løse kulturminner eldre enn 1946 når de kommer for dagen tilfeldig, ved undersøkelse, utgraving eller på annen måte;*
- c) spor etter menneskegraver av alle slag, herunder kors og andre gravmarkeringer, samt bein og beinrester i og på markoverflaten er faste kulturminner som er fredet uavhengig av alder. Det samme gjelder skjelettrestene på slakteplasser for hvalross og hval, og i forbindelse med selvkudd for isbjørn.*

Med til et fast automatisk fredet kulturminne hører en sikringssone rundt den synlige eller kjente ytterkant, i utstrekning 100 meter i alle retninger om ikke Sysselmannen fastsetter en annen avgrensning. *Løse kulturminner regnes som faste når de er knyttet til en bestemt lokalitet, jf. § 3 bokstav g.*

Direktoratet kan ved vedtak frede kulturminner yngre enn 1945 med særskilt kulturhistorisk verdi. Fredningsvedtaket omfatter fast inventar (skap, ovner, m.v.). Når særlige grunner tilsier det, kan også løst inventar medtas. I slike tilfeller må hver enkelt gjenstand særskilt spesifiseres.

Direktoratet kan ved vedtak frede området rundt et vedtaksfredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet eller for å beskytte vitenskapelige interesser som knytter seg til det.

Direktoratet avgjør i tvilstilfelle hva som er *automatisk* fredet fast eller løst kulturminne og kan oppheve fredning av bestemte kulturminner.

§ 42 skal lyde:

§ 42 (innholdet av *automatisk fredning*):

Med mindre noe annet er fastsatt med hjemmel i denne loven, må ingen skade, grave ut, flytte, fjerne, forandre, tildekke, skjule eller skjemme et automatisk fredet kulturminne med sikringssone, eller sette i gang tiltak som kan medføre fare for at slikt skjer.

Uten etter tillatelse fra Sysselmannen må ingen sette opp telt eller brenne bål i sikringssonen. Telting på frossen og snødekket mark er likevel tillatt i sikringssonen.

Sysselmannen kan regulere, herunder forby, ferdsel innenfor sikringssonen, som alene eller over tid kan motvirke formålet med vernet.

§ 44 skal lyde:

§ 44. (*dispensasjon og tiltakshaverens særlige plikter for å beskytte kulturminner*)

Når en virksomhet planlegges, skal tiltakshaveren på egen kostnad undersøke om virksomheten vil virke inn på *automatisk fredete* kulturminner på en måte som nevnt i § 42. Direktoratet avgjør snarest mulig om og i tilfelle på hvilken måte tiltaket kan iverksettes.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på *automatisk* fredet kulturminne i strid med § 42, skal Sysselmannen varsles i henhold til § 62 annet ledd og arbeidet stanses. Direktoratet avgjør snarest mulig om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det.

Funn som kommer frem ved undersøkelser og utgraving eller under virksomheten, skal dokumenteres og konserveres på tiltakshaverens regning, om ikke annet blir bestemt etter § 98. Funn skal avleveres innen ett år, om ikke Sysselmannen forlenger fristen.

Direktoratet kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra vedtak om fredning og fredningsbestemmelser for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet eller område som er vedtaksfredet.

§ 45 skal lyde:

§ 45. (Undersøkelser, skjøtsel og vedlikehold)

Direktoratet har rett til å søke etter, grave frem, granske og dokumentere *automatisk* fredete kulturminner og kan gi tillatelse til at andre gjennomfører slike tiltak. Kulturminnet skal bringes tilbake til den stand det var før tiltaket, om ikke direktoratet fastsetter annet. Sysselmannen kan ta opp løse kulturminner og treffe nødvendige tiltak for å ta vare på dem.

Sysselmannen kan *vedlikeholde*, gjerde inn og iverksette tiltak for å anskueliggjøre faste fredete kulturminner, herunder rydde området omkring, blant annet for å unngå skade på mennesker og dyr. Slike tiltak kan også treffes i sikringssonen. Tiltak ut over vedlikehold, slik som *istandsetting*, restaurering, gjenoppbygging og flytting, krever *dispensasjon etter § 44*.

Før det treffes tiltak om et fast kulturminne, skal eieren eller rettighetshaveren varsles og få anledning til å uttale seg etter reglene i forvaltningsloven § 16. Gjelder tiltaket et fast kulturminne som er i bruk, kan det bare settes i verk med samtykke fra eieren eller brukeren, om ikke tiltaket er nødvendig for å hindre forfall.

Er det fare for forfall, kan direktoratet pålegge eieren eller brukeren å gjennomføre tiltak for å motvirke dette.

§ 50 tredje ledd, annet punktum skal lyde:

Ved utarbeidelse eller revisjon av hele arealplanen *eller delplaner*, skal planansvarlig utarbeide et planprogram som klargjør hvilke forhold det skal redegjøres for i planen.

§ 53 tredje ledd oppheves.

§ 57 første ledd bokstav d skal lyde:

d) virksomhet som kan virke inn på et *automatisk* fredet kulturminne i strid med § 42, *jf § 44*;

§ 57 første ledd ny bokstav g skal lyde:

g) Innretninger eller anlegg som ikke er fast forbundet med grunnen og som kan virke inn på landskapet.

§ 58 tredje ledd bokstav c skal lyde:

c) virksomheten kan få virkning for *fredete* kulturminner eller naturmiljøet utenom planområdet, *jf § 44*, eller

§ 59 første ledd skal lyde:

Tiltakshaveren skal få utarbeidet konsekvensutredning for virksomhet som trenger tillatelse etter loven her og som

- a) kan få mer enn ubetydelig virkning for naturmiljøet utenfor planområdene, eller
- b) kan få betydelig og langvarig virkning for *miljø og samfunn* i et planområde.

Ny § 63a skal lyde:

§ 63a. (forholdet til eldre virksomheter)

Loven gjelder også for virksomheter som er igangsatt før loven trer i kraft.

Virksomhet som var igangsatt da loven her trådte i kraft og som ikke har tillatelse etter tidligere lovgivning, kan fortsette uten tillatelse etter denne lov. Departementet eller den departementet bemyndiger kan likevel i forskrift eller enkeltvedtak bestemme at slik virksomhet er ulovlig etter en fastsatt frist, dersom virksomheten ikke har tillatelse etter denne lov.

§ 68 skal lyde:

§ 68. (dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale)

Dumping og forbrenning av avfall eller annet materiale fra skip eller annet fartøy er forbudt. Forbudet omfatter ikke forbrenning av avfall som oppstår som følge av skipets vanlige drift og som er tillatt i henhold til forskrift om hindring av forurensning fra skip (MARPOL-forskriften). Sysselmannen kan gi tillatelse i medhold av forskrift 1. juni 2004 om begrensning av forurensning kapittel 22 Mudring og dumping i sjø og vassdrag.

§ 70 skal lyde:

§ 70. (akutt forurensning – beredskap og varsling)

Den som driver virksomhet som kan medføre akutt forurensning, skal ha nødvendig beredskap og har plikt til å aksjonere for å hindre, oppdage, stanse, fjerne og begrense virkningen av slik forurensning. Departementet kan pålegge den ansvarlige for virksomheten å legge fram beredskapsplan for godkjenning. Det kan fastsettes nærmere vilkår for godkjenning av beredskapsplanen. Med akutt forurensning forstås forurensning av betydning som inntreer plutselig, og som ikke er tillatt etter loven her.

Inntreer det akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, skal den ansvarlige straks varsle sysselmannen. Også andre har plikt til å varsle, om det ikke åpenbart er unødvendig.

Den som har beredskaps- og aksjonsplikt etter denne bestemmelsen, skal etter pålegg av Sysselmannen bistå med utstyr og personell ved en aksjon mot akutt forurensning.

Departementet kan gi forskrift om *hvem som er beredskaps- og aksjonspliktig*, beredskaps- og aksjonspliktens omfang og om avgift for offentlig beredskap.

§ 71 tredje ledd skal lyde:

Departementet *eller den departementet bemyndiger* kan gi forskrift om

- a) tiltak for å redusere avfallsmengden,
- b) innlevering, innsamling, mottak, transport, sortering og behandling av avfall,
- c) at visse slag avfall skal gjenvinnes eller fraktes bort med sikte på gjenvinning,
- d) at avfall skal fraktes bort for behandling andre steder.

§ 77 skal lyde:

§ 77. (utrykning og tilsyn)

Gjennomføring av politioppgaver, samt utrykning for brann og redningstjeneste, kan om nødvendig skje uten hinder av reglene i loven her. Sysselmannen kan utføre nødvendig tilsyn uten hinder av reglene i loven her.

§ 78 skal lyde:

§ 78. (*miljøavgift* for tilreisende)

Kongen kan gi forskrift om at den som besøker Svalbard, skal betale *en miljøavgift*. *Miljøavgiften* kan ikke pålegges fastboende. *Miljøavgiften* går inn i Svalbards miljøvernfond.

§ 80 bokstav a skal lyde:

- a) i særskilte traseer eller til bestemte formål fastsatt av *departementet* i forskrift;

§ 81 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) for bestemte formål fastsatt av *departementet* i forskrift;

§ 82 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om motorferdsel til sjøs, blant annet for å fastsette seilingsleder eller områder hvor det ikke kan seiles, hastighetsbegrensninger og bestemmelser om oppankring og ilandstigning. Forskriften kan skille mellom ferdsel til forskjellige formål.

§ 83 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om minstehøyder for luftfartøy og om forbud mot bruk av luftfartøy til turistformål.

§ 92 skal lyde:

§ 92. (gebyr for kontroll)

Departementet kan gi forskrift om gebyr for kontrolltiltak som miljøvernmyndighetene utfører i medhold av dette kapittel, og for behandling av tillatelser, dispensasjoner m.m. etter denne lov eller forskrift fastsatt i medhold av loven. Gebyrene settes slik at de samlet ikke antas å overstige kostnadene ved kontrollordningen eller saksbehandlingen. Gebyret er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 94 skal lyde:

§ 94. (eiendomsrett til flora og fauna håndtert i strid med loven mv.)

Flora og fauna som er innsamlet, fanget eller avlivet i strid med loven her, eller avlivet med hjemmel i §§ 33 første ledd og 34, tilhører Sysselmannen. Det samme gjelder fallvilt, deler av fallvilt og dyr som er avlivet av dyrevern hensyn og fauna felt i samband med forskning. Sysselmannens eiendomsrett kan gjøres gjeldende ved forelegg eller dom etter straffeprosesslovens regler for inndragning.

Sysselmannen avgjør hvordan slik flora og fauna skal disponeres.

Verdien av flora og fauna som nevnt i første ledd, tilfaller Svalbards miljøvernfond. Sysselmannen kan kreve erstatning for verdien dersom Sysselmannen ikke får tilgang til flora og fauna etter dette ledd.

Ny § 96a skal lyde:

§ 96a. (overtredelsesgebyr)

Sysselmannen kan pålegge den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser fastsatt i eller i medhold av loven å betale overtredelsesgebyr til Svalbards miljøvernfond.

Overtredelsesgebyrets størrelse fastsettes blant annet ut fra overtredelsens omfang og alvor, den ansvarliges skyld og den ansvarliges fortjeneste eller potensielle fortjeneste ved overtredelsen. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av overtredelsesgebyr.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Domstolene kan prøve størrelsen på overtredelsesgebyret.

§ 98 første ledd skal lyde:

Svalbards miljøvernfond består av midler innkrevd i medhold av §§ 32 annet ledd, 78, 94, 95 tredje ledd, 96 og 96 a.

§ 98 annet ledd bokstav c skal lyde:

c) tilskudd til skjøtsel, vedlikehold og granskning *av kulturminner* så langt dette ikke kan ventes dekket av den ansvarlige,

II

Ny § 82 a skal lyde:

§ 82a. (krav til drivstoff for motorferdsel i sjø)

For skip som anløper Svalbards territorialfarvann er det ikke tillatt å medbringe eller benytte annet drivstoff enn kvalitet DMA i henhold til ISO 8217 Fuel Standard.

Departementet kan fastsette forskrifter for hvilke leder det likevel skal være tillatt å medbringe eller benytte annet drivstoff enn kvalitet DMA. Departementet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra første punktum.

III

1. Del I i loven trer i kraft straks.
2. Del II trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

13. Forslag til endringsforskrifter

Forskrift om endringer i forskrift om ferdsel med motorkjøretøy i terrenget og om bruk av luftfartøy til turistformål på Svalbard, forskrift om høsting på Svalbard, forskrift om satser for gebyr for jakt-, fangst- og fiskekort m.m. på Svalbard og forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall på Svalbard

Fastsatt av Miljøverndepartementet xx. xx 2011 med hjemmel i lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven) § 31, § 32, § 66, § 71, § 72, § 80, § 81 og § 83.

I

Forskrift om ferdsel med motorkjøretøy i terrenget og om bruk av luftfartøy til turistformål på Svalbard 24. juni 2002 nr. 723 endres slik:

§ 15 oppheves. Nåværende § 16 blir § 15.

II

Forskrift om miljøgifter, avfall og gebyrer for avløp og avfall på Svalbard 24. juni 2002 nr. 724 endres slik:

§ 5 annet ledd skal lyde:

Klima- og forurensningsdirektoratet kan likevel bestemme at eksisterende kullgruvevirksomhet og kullkraftverk må søke om tillatelse til drift som nevnt i første ledd. I søknaden skal det gis opplysninger om utslippets art, mengde og antatte virkninger for miljøet. Det skal også gjøres rede for tiltak for å begrense utslippene og kostnader forbundet med dette. *Klima- og forurensningsdirektoratet* kan på bakgrunn av slik søknad sette vilkår for den videre drift.

§ 8 annet ledd skal lyde:

Sysselmannen *eller den departementet bemyndiger* kan gi pålegg om at den som har handlet i strid med § 7 skal foreta opprydding innen en angitt frist. Dersom det er nødvendig, kan Sysselmannen *eller den departementet bemyndiger* sørge for at avfallet fjernes på vedkommendes bekostning.

§ 9 fjerde ledd skal lyde:

Sysselmannen *eller den departementet bemyndiger* kan treffe vedtak om

- a) tiltak for å redusere avfallsmengden,
- b) innlevering, innsamling, mottak, transport, sortering og behandling av avfall,
- c) at visse slag avfall skal gjenvinnes eller fraktes bort med sikte på gjenvinning,
- d) at avfall skal fraktes bort for behandling andre steder.

III

Forskrift om høsting på Svalbard 24. juni 2002 nr. 712 endres slik:

§ 9 annet ledd skal lyde:

Ved løsning av kort skal det betales *avgift*, når *avgiftssats* er fastsatt av departementet, jf. § 35. Utstedelse av kort og innkreving av *avgift* administreres av Sysselmannen.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Den som vil avlegge jegerprøve skal betale *avgift* for teoretisk eksamen, når *avgiftssats* er fastsatt av departementet, jf. § 35. Den som ikke består skriftlig eksamen, kan gå opp til fornyet prøve én gang uten ekstra *avgift*. Arrangøren kan kreve kursavgift for det obligatoriske kurset, som settes slik at kursutgiftene blir dekket.

§ 32 annet ledd skal lyde:

Den som får tildelt fellingstillatelse for svalbardrein skal betale *en avgift* pr. dyr når *avgiftssats* er fastsatt av departementet, jf. § 35.

§ 35 skal lyde:

§ 35. (*avgift*)

Departementet kan fastsette satser for *avgift* for jakt-, fangst- og fiskekort, for tildeling av tillatelse til felling av svalbardrein og for teoretisk eksamen ved avleggelse av jegerprøven.

IV

Forskrift om satser for gebyr for jakt-, fangst- og fiskekort m.m. på Svalbard 1. desember 2006 nr. 1578 endres slik:

Tittelen på forskriften skal lyde: Forskrift om satser for *avgift* for jakt-, fangst- og fiskekort m.m. på Svalbard

Uttrykket "gebyr" endres til "avgift" og uttrykket "gebyret" til "avgiften" i §§ 1, 2, 3, 4 og 6

Uttrykket "gebyr" endres til "avgift" i § 5 og § 7.

V

Forskriften trer i kraft straks.

Forskrift om endring i forskrift om miljøgebyr for tilreisende til Svalbard 22. desember 2006 nr. 1532

Fastsatt ved kgl.res. xx. xx 2011 med hjemmel i lov 15. juni 2001 nr. 79 om miljøvern på Svalbard (svalbardmiljøloven) § 78. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I

Forskrift om miljøgebyr for tilreisende til Svalbard 22. desember 2006 nr. 1532 endres slik:

Tittelen på forskriften skal lyde: Forskrift om *miljøavgift* for tilreisende til Svalbard

Uttrykket "gebyr" endres til "avgift" i § 4.

Uttrykket "gebyret" endres til "avgiften" i § 1 og § 4.

Uttrykket "miljøgebyr" endres til "miljøavgift" i § 1 og § 3.

Uttrykket "gebyrplikt" endres til "avgiftsplikt" i § 3.

II

Forskriften trer i kraft straks.